



FIL-PRIM' AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

**IMHALLEF
ONOR. ROBERT G. MANGION**

SEDUTA TAT-28 T'APRIL 2022

Kawża Numru: 5

Rik. Ġur. 552/2019 RGM

Helen Schembri

vs.

**GlobalCapital Financial Management Limited
(C 00053)**

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ġuramentat ta' **Helen Schembri** ippreżentat fl-4 ta' Ġunju, 2019 li permezz tiegħu ppremettiet u talbet is-segwenti:

1. Illi l-esponenti Helen Schembri hija mara ta' 61 sena, separata legalment u hadmet bhala seftura fid-djar tan-nies. Prezentement, hija tahdem bhala *carer* f'dar tal-anzjani.
2. Illi meta sseparat f'Settembru 2008, l-esponenti talbet parir lis-socjeta' konvenuta GlobalCapital Financial Management Ltd dwar kif l-ahjar tinvesti l-unici flejjes li qatt kellha, fis-somma ta' kwazi

€40,000, u li rceviethom mal-bejgh tad-dar taz-zwieg. Is-socjeta' konvenuta accettat dan l-inkarigu u tat lill-esponenti ktejjeb tat-"*Terms of Business*" u l-"*Agreement*" li jirregolaw l-ghoti ta' dan is-servizz.

3. Illi s-socjeta' konvenuta assenjat lil *Financial Planning Manager* Mandy Schembri biex taghti s-servizz ta' investiment mitlub lill-esponenti u din tal-ahhar tat parir lill-esponenti biex tinvesti s-somma ta' €37,269.97 fil-Keydata Lifemark Secure Income Bond.

4. Illi fil-15 t'April 2011, is-socjeta' konvenuta avzat lill-esponenti li dan l-investiment fil-Keydata Lifemark Secure Income Bond kien qed jissospendi l-hlas tal-imghax u l-kapital izda "*l-emittenti ghadu jahdem fuq il-possibilita' ta' pjan ta' ristrutturar*" u li s-socjeta konvenuta wieghdet li "*se nkomplu nsegwu mill-qrib it-sitwazzjoni u bi hsiebna nikkomunikaw maghkom*".

5. Illi wara dan, is-socjeta' konvenuta baqghet tittama lill-esponenti li setghet tirkupra flusha, u l-imghaxijiet, inkluz kull meta baghtitilha korrispondenza bil- pagamenti akkont mill-bejgh tal-assi tal-Fond mis- *Security Trustee*, fil-15 t'April 2011, 18 ta' Mejju 2011, l-1 ta' Novembru 2012, 14 ta' Mejju 2013, Novembru 2013, Jannar 2014, April 2014 u Dicembru 2014.

6. Illi kien biss mal-pagament ta' Jannar 2016 li l-esponenti giet avzata li dan kien l-ahhar pagament li kienet ser tircievi, u li ghalhekk kienet ser tkun irceviet biss porzjoni zghira ta' 16.1% tas-somma investita.

7. Illi dan l-investiment tal-Keydata Lifemark Secure Income Bond huwa strument finanzjarju kumpless u ta' riskju gholi u s-socjeta' konvenuta, b'nuqqas ta' prudenza, diligenza u attenzjoni, u bi ksur car tal-obbligi legali taghha, tat parir lill-esponenti tinvesti flusha kollha f'dan il-prodott spekulattiv minkejja li l-esponenti kienet iddikjarat li

ma riditx tiehu riskju ghal kapital, kif ser jirrizulta ahjar fil-kors ta' din il-kawza.

8. Illi s-socjeta' konvenuta, kemm oralment kif ukoll permezz ta' brochure li ddistribwiet lill-esponenti, zvizzatha meta qaltilha u ttamatha li dan l-investment kien ta' riskju baxx.

9. Illi l-esponenti ma kellha l-ebda taghrif, tahrig jew esperjenza fit-tip ta' investment li s-socjeta' konvenuta tatha parir tixtri, u bieghetilha bil-mezz tar-rapprezentant taghha Mandy Schembri.

10. Illi l-investment imsemmi li l-esponenti kienet indotta tinvesti flusha kollha fih la kienet *suitable* u lanqas *appropriate* ghalha, kif lanqas kien kompatibbli mac-cirkostanzi taghha, mat-taghrif u l-esperjenza precedenti taghha u mal-*loss absorption capacity* taghha, kif mehtieg mir-regim regolatorju applikabbli fiz-zmien tal-bejgh, inkluz il-Markets in Financial Instruments Directive, 2004/39EC, u r-Regoli tal-MFSA li dahhluha fis-sehh f'Malta.

11. Illi inoltre, is-socjeta' konvenuta naqset li taghti lill-esponenti l-informazzjoni kollha mehtiega w rilevanti dwar in-natura ta' dawn l-investimenti u r-riskji involuti fihom, u naqset li taccerta ruhha li l-esponenti kienet kapaci tifhem r-riskji u kapaci tiehu decizjoni infurmata qabel tinvesti fil-Keydata Lifemark SIB.

12. Illi huwa ghalhekk car li s-socjeta' konvenuta naqset fil-konfront tal-esponenti mill-obbligi taghha li taghtihom servizz b'diligenza, sengha, hila u kura; ghall-kuntrarju, is-servizzi provduti mis-socjeta' konvenuta lill-esponenti nghataw bi traskuragni w negligenza kuntrattwali grossolana u bi ksur w inadempjenzi tal-obbligi kuntrattwali, rizultat ta' nuqqas ta' *client due diligence* u *product due diligence*, bi ksur car tal-ligijiet u r-regim regolatorju applikabbli, u tal-obbligi fiducjarji taghha.

13. Illi inoltre, is-socjeta` konvenuta approfittat ruhha min-nuqqas ta' gharfien tal-esponenti, u min-nuqqas ta' taghrif u esperjenza taghha fil-qasam tal-investimenti, u bi traskuragni u b'qerq u bi ksur tal-obbligi professjonali u fiducjarji taghha, ottjeniet minghandha firem ghal dikjarazzjonijiet u kundizzjonijiet li l-esponenti qatt ma setghet tifhem il-portata taghhom, u dan b'espressjonijiet mhux gusti u pprojbiti, bi pratici kummercjali mhux gusti, b'atti u ommissjonijiet qarrieqa, b'nuqqas ta' diligenza professjonali, b'influwenza mhux xierqa u bl-isfruttament ta' posizzjoni ta' poter mill-istess konvenuti fil-konfront tal-esponenti bhala *retail investor*.

14. Illi b'rizultat ta' dawn in-nuqqasijiet kollha tas-socjeta' konvenuta, l-esponenti garrbet danni ingenti konsistenti f'telf massicc tal-kapital investit u tad-dhul iehor relattiv, ghal liema danni ghandha twiegeb wahedha s-socjeta' konvenuta.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi u dawk kollha li jirrizultaw fil-kors tas-smigh tal-kawza, prevja kull dikjarazzjoni ohra li tista' tirrizulta mehtiega, l-esponenti titlob bir-rispett li din il-Qorti joghgobha:

(i) tiddikjara u tiddeciedi li s-socjeta' konvenuta naqset mill-obbligi kuntrattwali, legali u professjonali taghha fil-konfront tal-esponenti, fl-ghoti tas-servizzi ta' investiment fuq imsemmi;

(ii) tiddikjara u tiddeciedi li, b'rizultat ta' dan l-agir u tan-nuqqasijiet attribwibbli lill-konvenuta, l-esponenti sofriet danni ingenti konsistenti f'telf ta' kapital u qligh;

(iii) tillikwida d-danni kollha hekk sofferti mill-esponenti bi htijiet tas-socjeta' konvenuta;

(iv) tikkundanna lis-socjeta' konvenuta thallas lill-esponenti s-somma hekk likwidata u dovuta.

Bl-ispejjez u bl-imghax, kontra s-socjeta' konvenuta li tibqa' ngunta minn issa ghas-subizzjoni, u b'rizerva ghal kull azzjoni ohra kompetenti lill-esponenti fir-rigward.

Rat ir-risposta ġuramentata ta' GlobalCapital Financial Management Limited ipprezentata fit-12 ta' Lulju, 2019 fejn jingħad kif ġej:

Il-Fatti

1. Illi b'referenza għall-ewwel (1) paragrafu tar-rikors promotur, is-socjeta intimata tghid illi l-fatti hemm allegati mhux kontestati in kwantu din l-informazzjoni rigward l-attrici tirrizulta mill-*'Know Your Client Form'* datata 03 ta' Ottubru 2008 ('KYC') (hawn annessa bhala Dok 'GC2') liema formola mtliet ftit zmien qabel ma l-attrici investiet fil-*'Lifemark S.A. - Secure Income Bond Issue 4'*, b'dan pero' li fiz-zmien li fih l-attrici ghamlet l-investment mertu tal-kawza hija kellha 51 sena u mhux 61 sena;
2. Illi fir-rigward tat-tieni (2) paragrafu tar-rikors promotur, is-socjeta intimata tafferma illi kuntrarjament ghal dak li jingħad rigward il-provenjenza tal-flejjes li ntuzaw mill-attrici ghax-xiri tal-investment, fiz-zmien in kwistjoni l-attrici qatt ma kienet iddikjarat illi l-flus li riedet tinvesti gejjin mill-bejgh tad-dar taz-zwieg (kif jirrizulta mill-istess KYC); Fil-fatt hemm indikat fl-istess KYC illi l-attrici hija s-sid tal-proprjeta tagħha;
3. Illi rigward tal-paragrafi tlieta (3) u disgha (9) tar-rikors promotur, is-socjeta intimata tghid illi mhuwiex minnu illi Mandy Schembri giet assenjata mill-intimata biex taghti parir dwar l-investment lill-attrici ;

4. Illi s-socjeta intimata tispejega ghal kull buon fini illi fit-03 ta' Ottubru 2008 l-attrici kienet inkarigat lis-socjeta intimata, fil-vesti taghha ta' intermedjarja licenzjata taht l-Att Dwar Servizzi ta' Investiment (Kap. 370), sabiex takkwistalha zewg investimenti, ossia: (i) investiment ta' €6,000 f' *'Aberdeen Global-European High Yield Bond Fund - A2'* ; u (ii) investiment ta' €37,269.97 fil- *'Lifemark S.A. Secure Income Bond Issue 4 – QI'* ; Illi madankollu kif inhu evidenti mir-rikors promotur t-talbiet attrici huma limitati espressament ghall-investment li sar minnha f' *'Lifemark S.A. Secure Income Bond Issue 4-QI'* ('SIB'); Illi fir-rigward ta' dan l-investment qed tigi ezebita kopja tal-*"Purchase Contract Note"* relativa ghax-xiri tal-istess investiment SIB li sar mill-attrici tramite s-servizz ta' intermedjazzjoni tas-socjeta eccepjenti (Dok. GC3);
5. Illi b'referenza ghall-paragrafu erbgha (4) tar-rikors promotur, l-attrici qed tkun dizonesta' billi qed tikkwota parzjalment u barra mill-kuntest ; Illi fil-fatt fil-5 ta' Marzu tas-sena 2010, l-esponenti fil-vesti taghha ta' intermedjarja, kienet diga' baghtet cirkolari bl-Ingliz u bil-Malti lill-klijenti taghha kollha li kienu nvestew fl-SIB, inkluz lill-attrici, biex tinformahom illi kienu gew appuntati *"provisional administrators"* ghall-fond ghal perjodu ta' sitt xhur *"bl-akbar setghat estensivi, li jinkludu s-setgha li jakkwistaw u jirrealizzaw assi"* u allura sa minn dak-inhar diga' kien evidenti ghall-attrici li s-socjeta emettenti ma kinitx sejjra tajjeb (Dok 'GC4') ; Illi di piu' fl-ahhar ta' Marzu tas-sena 2010 kif ukoll f'Lulju tas-sena 2010, l-esponenti, dejjem fil-vesti ta' intermedjarja, kienet baghtet zewg ittri ohra biex tattivza lill-klijenti taghha, inkluz lill-attrici illi Lifemark S.A. kienet harget avviz lill-azzjonijisti kollha rigward in-nuqqas ta' pagamenti tal-imghax kif ukoll rigward possibilita' ta' ristrutturar (Dok 'GC5i' u Dok 'GC5ii'); Ghalhekk, kif ser ikompli jirrizulta fil-kors tal-kawza, l-attrici kienet konsapevoli ferm qabel April tas-sena 2011 illi l-hlasijiet ta' imghaxijiet kienu gew sospizi kif ukoll li s-socjeta emettenti Lifemark S.A. kellha problemi serji;

7. Illi b'referenza ghal paragrafi hamsa (5) u sitta (6) tar-rikors promotur, is-socjeta intimata tghid, fl-ewwel lok, illi l-*'Bondholder Notices'* nhargu mis-*Security Trustee* u mhux minnha ; Fit-tieni lok il-pagamenti relattivi saru mill-istess *Security Trustee* u mhux mill-esponenti li kienet qed tagixxi biss ta' intermedjarja ; Tghid ukoll illi fi kwalsiasi kaz l-istess *'Bondholder Notices'* kienu cari u ma taw l-ebda tama lill-investituri li dawn kienu ser jirkupraw flushom u l-imghaxijiet kif tghid l-attrici ; Anzi jghidu car u tond li *"Based on current information it remains expected that the total amount that will be paid to the Paying Agents for distribution will be the equivalent of approximately 12% (twelve per cent) to 15% (fifteen per cent) of the nominal amount of the issued bonds (or capital invested) which will be returned over a number of distributions. These estimates are inclusive of the distributions made to date"* (ara *'Bondholder Notice'* datata Novembru 2013 hawn annessa bhala Dok 'GC6') ; Ghalhekk, anki f'dan ir-rigward huwa car li l-attrici qed tipprova tizvija lil din il-Qorti u li dak li qed tghid fil-hames (5) u s-sitt (6) paragrafu tar-rikors promotur ma huwiex minnu ;
8. Illi b'referenza ghall-paragrafi sebgha (7), tmienja (8) u ghaxra (10) tar-rikors promotur, s-socjeta intimata tichad fermament illi hija agixxiet *"b'nuqqas ta' prudenza, diligenza u attenzjoni, u bi ksur car tal-obbligi legali taghha"*; Illi apparti minn hekk abbazi tal-informazzjoni li kienet tezisti dwar l-investment in kwistjoni fiz-zmien li fih sar dan l-investment, l-istess investment ma kienx meqjus bhala wiehed spekulattiv jew ta' riskju gholi u abbazi tas-*"suitability test"* li sar lill-attrici dan l-investment setgha jinbiegh lilha skond ir-regoli vigenti fiz-zmien in kwistjoni, kif ser ikompli jirrizulta fil-kors tal-kawza; Illi ghalhekk mhuwiex minnu li l-esponenti zvizjat lill-attrici dwar ir-riskju tal-investment u/jew li inducietha biex taghmel investment li ma kienx idoneju ghaliha skond l-informazzjoni li kellha l-esponenti fiz-zmien in kwistjoni;

9. Illi fir-rigward tal-paragrafiu hdax (11) tar-rikors promotur, is-socjeta intimata tafterma illi kuntrarjament ghal dak allegat, l-attrici kienet ben konsapevoli illi l-investment mertu tal-kawza odierna kellu element ta' riskju abbinat mieghu ; illi inoltre s-socjeta intimata tichad l-allegazzjoni li hija naqset milli taghti l-informazzjoni kollha dwar in-natura tal-investment u r-riskji involuti, kif ukoll li naqset li taccerta ruha li l-attrici kienet kapaci tifhem r-riskji involuti; Illi rapprezentanti tas-socjeta intimata kienu spjegaw lill-attrici li l-investment kien jikkomporta element ta' riskju kif jirrizulta anki mill-brochure tal-SIB (mahrug mis-socjeta Key Data) li nghata lill-attrici mill-esponenti ; Inoltre jirrizulta mill-*'file note'* relattiv ghall-investment in kwistjoni u iffirmit mill-istess attrici (kopja annessa u mmarkata bhala Dok GC 7) illi l-attrici stess ikkonfermat, fost affarijiet ohra, illi kienet fehmet kif jahdem l-investment de quo u r-riskji abbinati mieghu; apparti minn hekk ikkonfermat ukoll illi hija kienet giet imwissija illi l-valur tal-investment u l-qliegħ relattiv jista' jitla' kif ukoll jinzel u li jista' jkun ukoll illi tiehu lura anqas mis-somma investita minnha;
10. Illi b'referenza ghal paragrafu tnax (12) tar-rikors promotur, is-socjeta intimata tirrespingi bhala infondata fil-fatt u fid-dritt l-allegazzjoni tal-attrici illi hija tat servizz b'nuqqas ta' diligenza, sengħa, hila u kura u li agixxiet bi traskuragni w negligenza grossolana u bi ksur u inadempjenzi tal-obbligi kuntrattwali u/jew nuqqas ta' *client due diligence* u *product due diligence* bi ksur tal-ligijiet u r-regim regolatorju u l-obbligi fiducjarji (mingħajr ma lanqas biss tispecifika liema huma daww il-ligijiet, regolamenti u/jew obbligi li qed tirreferi għalihom) ;
11. Illi b'referenza għal paragrafu tlettax (13) tar-rikors promotur, s-socjeta intimata tirrespingi bhala kompletament infondati fil-fatt u fid-dritt il-varji allegazzjonijiet magħmula mill-attrici ; Illi l-esponenti tichad fermament illi hija ottjeniet mingħand l-attrici firem għal dikjarazzjonijiet u kundizzjonijiet li ma setgħetx tifhem il-portata tagħhom u tasserixi illi kwalunkwe dokument iffirmit mill-attrici gie

iffirmat minnha liberament u xjentement; Illi minghajr pregudizzju għall-premess, is-socjeta intimata issostni illi hija agixxiet in *buona fede* u wettqet l-inkarigu tagħha fedelment in konnessjoni mal-akkwist tal-investment *de quo* mill-attrici kif ser jirrizulta ulterjorment fil-kors tal-kawza;

12. Illi fir-rigward tal-paragrafu erbghatax (14) tar-rikors promotur, is-socjeta intimata tghid illi hija ma għandha l-ebda responsabbiltà' jew htija għat-telf li setgħat garrbet l-attrici u li l-pretensjonijiet tal-attrici fil-konfront tagħha huma kompletament infondati fil-fatt u fid-dritt;
13. Illi l-fatti indikati fil-paragrafi suriferiti ta' din ir-risposta huma magħrufin lir-rapprezentanti tal-esponenti in kwantu jaf bihom fil-mansjoni tiegħu bħala ufficjal tas-socjeta intimata; illi inoltre huwa jikkonferma wkoll bil-gurament tiegħu illi s-socjeta intimata ma hijiex debitrice tal-attrici.

L-Eccezzjonijiet

Għaldaqstant in vista tas-suespost is-socjeta intimata għandha s-segwenti eccezzjonijiet xi tressaq kontra t-talbiet tar-rikorrenti:

- (1) Illi preliminarjament u minghajr pregudizzju għall-eccezzjonijiet l-oħra, t-talbiet tal-attrici huma preskritti a tenur tal-art. 2153 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta;
- (2) Illi, preliminarjament u minghajr pregudizzju għall-eccezzjonijiet l-oħra, l-azzjoni odjerna hija preskritta ai termini ta' l-Artikolu 2156(f) tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta;
- (3) Illi, preliminarjament u minghajr pregudizzju għall-eccezzjonijiet l-oħra, in kwantu l-attrici qed tallega illi l-eccipjenti ottjeniet

minghandha, bi traskuragni, qerq u ksur ta' ligi, firem ghal dikjarazzjonijiet u kundizzjonijiet li ma setghatx tifhem il-portata taghhom, u ghalhekk vizzju tal-kunsens tal-attrici minhabba ghemil doluz, l-azzjoni odjerna hija perenta ai termini ta' l-Artikolu 1222(1) tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta;

(4) Illi fil-mertu, u minghajr pregudizzju ghall-eccezzjonijiet l-oħra, l-ewwel (1) talba tal-attrici hija infondata fil-fatt u fid-dritt in kwantu u s-socjeta intimata ma naqsitx mill-obbligi kuntrattwali, legali u professjonali taghha fil-konfront tal-attrici fl-ghoti tas-servizz ta' investiment li attwalment inghata lill-attrici;

(5) Illi fil-mertu, u minghajr pregudizzju ghall-eccezzjonijiet surriferiti, t-talbiet kollha l-oħra tal-attrici huma kollha infondati fil-fatt u fid-dritt in kwantu, apparti li għad trid issir il-prova tad-dannu li qed jigi allegat mill-attrici, s-socjeta intimata mhiex responsabbli versu l-attrici għal ebda dannu jew telf li seta gie soffert minnha u għalhekk is-socjeta intimata ma għandhiex tigi kkundannata thallas l-ebda ammont in linea ta' danni jew telf lill-attrici u għaldaqstant it-talbiet tal-attrici fil-konfront tal-eccepjenti għandhom jigu respinti;

(6) Salvi eccezzjonijiet ulterjuri;

Bl-ispejjez kollha kontra l-attrici.

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-attrici ppreżentata fit-23 t'Awwissu 2021¹ kif ukoll in-nota ta' sottomissjonijiet tas-socjeta konvenuta ppreżentata fid-29 t'Ottubru 2021²;

¹ Pagna 818 et seq tal-proċess.

² Pagna 837 et seq tal-proċess.

Rat illi l-kawża thalliet għal-lum għas-sentenza.

Ikkonsidrat;

Fatti pertinenti għal każ

F'Settembru 2008 l-attriċi talbet parir lis-soċjeta konvenuta dwar kif l-aħjar tinvesti s-somma ta' kważi €40,000. Is-soċjeta konvenuta tat lill-attriċi ktejjeb tat-*Terms of Business* u l-*Agreement* li jirregolaw l-għoti ta' dan is-servizz. Kienet Noelene Mangion, li tat parir lill-attriċi sabiex tinvesti s-somma ta' €37,269.97 f'*Keydata Lifemark Secure Income Bond*. L-attriċi rċievet il-pagament ta' imghax fis-somma ta' €635.83 fis-16 ta' Frar 2009, fit-13 ta' Mejju 2009, fis-17 t'Awwissu 2009 u fl-20 ta' Novembru 2009. Fil-5 ta' Marzu 2010, is-soċjeta konvenuta bgħatet ċirkolari tinforma lill-klijenti tagħha li kienu ġew appuntati amministratturi proviżorji għal perjodu ta' sitt xhur għal fond mertu tal-kawża. Fi ftit aktar minn ħmistax-il jum wara u ċioe fit-22 ta' Marzu 2010, is-soċjeta konvenuta kienet avżat lill-attriċi li l-*bond* li nvestit fih kien qiegħed jissospendi l-hlas tal-imghax u l-kapital iżda li kien hemm il-possibilita ta' ristrutturar. F'Novembru 2013 u għal tlett darbiet fis-sena 2014, l-attriċi reġgħet irċeviet il-hlas ta' €3,167.95 f'Novembru 2013, €521.41 f'Jannar 2014, €876.77 f'April 2014 u €702.58 f'Diċembru 2014. Mal-pagament ta' Jannar 2016 li kien fis-somma ta' €526.14, l-attriċi ġiet avżata li ma kienx ser isir aktar pagamenti u li dak kien l-aħħar wieħed fejn b'dan hija kienet irċeviet biss persentaġġ żgħir tas-somma investita minnha.

Ikkunsidrat;

Provi

L-**attriċi** xehdet permezz t'affidavit. Hija qalet li hija ħarġet mill-iskola ta' 14-il sena u ftit li xejn taf skola u li l-ingleż tagħha batut. Bħala

xogħol hija hadmet bħala *machine operator* go fabrika u imbagħad bħala *chambermaid* ġewwa lukanda. Wara s-separazzjoni fis-sena 2008, hija bdiet taħdem bħala seftura u *carer* mal-anzjani. L-attriċi spjegat li d-dar matrimonjali inbiegħet u sehem tagħha kien ta' €37,269. Komplet tghid li hija riedet li tinvesti dik is-somma bl-aħjar mod u l-ghan tagħha kien li jkollha dhul minnhom fejn il-kapital kien jibqa' garantit. Qalet li investimenti qatt ma xtrat qabel u ma tifhimx fihom, u kien għalhekk li maret titlob parir mingħand is-soċjeta konvenuta, wara li kienet ilha żmien tisma b'hafna riklami tagħha.

Kien fl-ewwel ġimgħa t'Ottubru 2008 meta maret f'wahda mill-fergħat tas-soċjeta konvenuta biċ-ċekk ta' €37,269.97 f'idejha. Hemmhekk tkelmet ma' Joe Camilleri li kien għaddiha ma' Noelen Mangion. Hija qalet li lil Mangion kienet qaltilha li xtaqet tinvesti basta ma titlifx minnhom. Spjegat li Mangion kienet serħitilha rasha u li kienet tatha parir sabiex tinvesti f'xi haġa soda li tagħtiha 7% imghax fis-sena u b'riskju baxx. L-investimnet kien *Keydata Lifemark Secure Income Bond* u kienet tatha fuljet pero ma tiftakarx li qaltilha jew tatha aktar informazzjoni.

Tghid li hija fdatha u għadditilha ċ-ċekk. L-attriċi qalet li fl-ewwel laqgħa Mangion kienet mliet il-karti bl-informazzjoni tagħha. Tghid li hija informatha li hija investimenti oħra qabel ma kellhiex u li ma kinitx ta' skola u f'dawk l-affarijiet ma kinitx tifhem. Tghid li hija kienet qaltilha wkoll li kellha somma żgħira ġewwa kont mal-Bank of Valletta u Mangion kienet issuggeritilha li tinvestihom ukoll. Eventwalment dik is-somma kienet investitha wkoll fuq l-istruzzjonijiet mogħtija lilha minn Mangion. Xi granet wara rċievet kopja tal-kuntratti tal-investimenti li hija kienet għamlet fuq l-istruazzjonijiet ta' Mangion. Tghid li hija tiċhad li qatt qalet lil Mangion li kienet tippreferi li tkellimha jew tiktibilha bl-Ingliż. Tinsisti li hija tkellmet u ingħatat parir minn Noelene Mangion biss u żgur li qatt ma ltaqat ma xi hadd bl-isem J M Rusher. L-attriċi tkompli hekk:

“Fuq il-Keydata jien ircevejt b’kolloex erba’ hlasijiet ta’ imghax. Dak li suppost thallas fi Frar 2010 baqa’ ma wasalt. Għall-ewwel ma tantx tajt kaz ghax hsibt li jista’ jkun normali li imghax jasal xi ftit tard. Pero’ cxahar wara rcevejt ittra minn għand il-Global. Ghalkemm ma fhimthiex kollha indunajt li kien hemm xi problmei dwar l-imghax. Cempilt fuq is-soltu numru lil Noelene Mangion pero qaltli li ma għadhiex taħdem hemm ussugeritli mmur fl-ufficju tal-kumpanija l-Gzira. Għamilt hekk, u kellmitni certa Mandy Schembru li qaltli biex ma ninkwetax wisq ghax l-affarijiet jistghu jitrangaw u jkun hemm ristrutturar. Qaltli biex ma ninfaxxax rasi qabel naqsamha ghax l-investment kien baqalu sa Ottubru 2013 biex jagħlaq u jithallas lura. [...] Wara dan, pero, bqajt nircievi ittra wara l-ohra. Ta’ kull darba kont jew immur fl-ufficju tal-Gzira jew incempel u kull darba Mandy Schembri kienet isserrahli rasi.”³

F’Novembru 2013 u għal tlett darbiet fl-2014, l-attriċi irċeviet h̄las wara iehor u kien hawn fejn hija bdiet taħseb li l-affarijiet bdew jiċċaqalqu u li s-soċjeta konvenuta kienet qiegħda tagħmel minn kollox biex tagħti lura l-kapital u l-imghax.

Pero f’Jannar 2016 irċeviet ittra fejn giet informata li l-h̄las li kien hemm mal-ittra kien l-aħhar h̄las li kienu ser jagħmlu. Spjegat li hija m’ghamlet xejn għajr inkwetat sakemm f’Marzu 2019, xi hadd mix-xogħol tagħha kien issuggerilha li tkellem lil ċertu Paul Bonello u hi hekk ghamlet. Spjegat li hija tagħtu l-kunsens sabiex jagħmel ittra ta’ lment mas-soċjeta konvenuta u fil-fatt huwa baġat l-ittra f’April 2019. Qalet li f’Mejju 2019 hija rċeviet ittra mingħand is-soċjeta konvenuta fejn qalulha li bħala kumpanija hija m’ghandhiex tort u baġtulha wkoll kopja tal-*file note*. Hija maret b’dawn il-karti għand Bonello u kien issuggerilha li tkellem avukat.

³ Pagna 40 tal-proċess.

In kontro-eżami l-attriċi giet mistoqsija jekk kienx minnu li qabel Marzu 2019 hija m'għamlet xejn u l-attriċi wiegħbet li hija kienet iċċempel lis-soċjeta konvenuta biex tara jekk rrangawx is-sitwazzjoni li kellhom u huma kienu jgħidulha biex ma tinkwetax pero tikkonferma li qabel Marzu tal-2019 hija ma kinitx maret għand avukat.

L-attriċi ppreżentat rapport tekniku *ex parte* imhejji minn **Paul Bonello**, *accountant u investment manager*. Fir-rapport jispjega li ċ-ċirkostanzi personali ta' investitur huma importanti sabiex wieħed jevalwa liema huma l-aħjar investimenti għall-klijent li l-*investment services provider* għandu jagħti. Dawn iċ-ċirkostanzi partikolari jinkludu l-eta, l-istat ċivili, jekk jaħdmix bi qligħ jew huwiex pensjonant, jekk hux impjegat jew *self employed*, id-dhul finanzjarju, il-patrimonju u l-pożizzjoni finanzjarja tiegħu, il-membri tal-familja li ekonomikament jiddependi fuq l-investitur, il-livell akkademiku ġenerali tiegħu, l-għarfien teoretiku fil-qasam tal-investimenti, l-esperjenza li kellu fl-investimenti tiegħu, it-tip ta' impjieg jew xogħol tiegħu, l-oġettivi finanzjarji tiegħu, l-attitudni tiegħu fir-rigward tar-riskju finanzjarju kif ukoll is-saħħa psikol-fiżika tal-istess investitur. Mir-rapport tekniku jirrizulta li l-attriċi ingħatat kopja tal-*file note* għall-ewwel darba fis-17 ta' Mejju 2019 u kopja tal-formularjuu KYC ma kienx ingħata lilha mal-ittra tas-17 ta' Mejju 2019 iżda wasal f'idejha mar-risposta ġuramentata.

L-espert tekniku *ex parte* spjega li l-kapital mitluf mill-attriċi huwa ta' 83.9% tal-ammont investit u ċioe il-kapital ta' €31,269.50. Jgħid ukoll li l-attriċi ma rċievet l-ebda imgħax mid-data tal-20 ta' Novembru 2009. Dwar il-prodott ta' investment, l-espert jagħmel is-segweni osservazzjoni:

“Is-sottoskritt dahal f'korrispondenza mal-FSCS izda din tal-ahhar qalet li l-Prodott Keydata Lifemark distribwit Malta kien sar minn Keydata International Ltd li hija kumpanija ibbazata fil-Gzejjer Cayman u li ma kienetx awtorizzata fir-Renju Unit, u għaldaqstant il-Prodott Keydata Lifemark li nbiegh Malta ma kienx kopert

minnhom. Dan minkejja li l-*marketing material* kien identiku bhal dak uzat fir-Renju Unit.”⁴

Ghamel referenza għall-opinjoni mogħtija mill-European Securities and Markets Authority fejn fiha ingħad li l-prodott Keydata Lifemark huwa kumpless u dan peress li huwa prodott magħmul minn “*one or more underlying financial instrument(s) that are difficult to value, or are combined in such a way so as to make it difficult to assess the risks involved and the likely performance scenarios*” u “*it has a fixed investment term of a number of years with barriers to exit*”.⁵ L-espert jindika wkoll li għadarba li l-kumpanija li bdiet tippromwovi l-Prodott Keydata Lifemark lejn pajjiżi barra r-Renju Unit kien permezz ta’ Keydata International Ltd, kumpanija għewwa l-għejjer tal-Cayman, il-livell ta’ regolazzjoni tal-industrija hu inferjuri għal dak tal-Unjoni Ewropeja.

L-espert ex parte għamel referenza għar-regoli tal-MFSA li l-materjal ta’ *marketing* irid ikun *fair, clear and not misleading*. Jgħid li fil-każ tal-*brochure* tal-Keydata Lifemark SIB jagħti deskrizzjoni illi ma tistax ma tinftiehemx mill-konsumatur medju li l-prodott, jekk mhux b’kapital garantit, tal-inqas huwa prodott ta’ riskju baxx. Insista fir-rapport tiegħu li r-riskji kienu mniżżlin b’tipa rqieqa u li fil-verita l-prodott li investit fih l-attriċi ma kienx investiment b’riskju baxx kif jagħti l-impressjoni l-ktejjeb li ingħatalha.

Paul Bonello spjega hekk: “Id-distribuzzjoni ta’ dan il-*brochure* ma jistax ma jigix ikkunsidrat bhala li jikkostitwixxi “*prattici kummercjali mhux gusti*” u “*deskrizzjonijiet qarrieqa*” meta dan il-materjal pubblicitarju jagħti f’okkazzjonijiet deskrizzjoni esplicita u f’okkazzjonijiet ohra implikazzjoni cara, u li ma tistax ma tinftiehemx mill-“*konsumatur medju*” bhala li huwa ta’ riskju baxx.”⁶

⁴ Pagna 49 tal-proċess.

⁵ Pagna 61 tal-proċess.

⁶ Pagna 68 tal-proċess.

Rigwardanti kif sar is-*suitability test* mis-soċjeta konvenuta, l-espert *ex parte* jgħid li huwa tal-fehma illi kieku t-test sar b'mod korrett, u mhux li jsir biss, kellihom joħorġu fost oħrajn is-segweneti konklużjonijiet:

- a. L-attriċi riedet prodott fejn il-kapital ikun stabbli u mhux f'riskju li jintilef fil-waqt li jirrendi dħul regolari, xi haġa li l-investment li għamlet l-attriċi ma kienx jissodisfa;
- b. L-attriċi kellha dħul anqas mill-paga minima peress li kienet taħdem bħala *part-time* b'tifel totalment indipendenti fuqha u bla dħul ieħor;
- c. Mix-xogħlijiet li l-attriċi wetqet kien evidenti li l-attriċi ma kinitx kapaċi tifhem aħjar l-instrumenti finanzjarji, speċjalment dawk kumplessi u r-riskji tagħhom;
- d. L-attriċi ma kellha l-ebda esperjenza ta' investment;
- e. L-attitudni għar-riskju kien wieħed konservattiv u għalhekk ma setgħatx tingħata parir biex tinvesti fi prodott b'riskju għoli.

In oltre jindika li l-attriċi ma rċevitx informazzjoni dwar ir-remunerazzjoni tas-soċjeta konvenuta fir-rigward tas-servizz li nġatat. Dan in-nuqqas jispjega l-kunflitt ta' interess li remunerazzjoni għolja li kien jaqla' l-provditur fuq il-bejgħ tal-prodott Keydata Lifemark SIB kien joħloq u x'għara fil-każ odjern. Bin-nuqqas ta' żvelar ta' din l-informazzjoni jfisser li l-għan tal-provditur ta' servizz inbidel minn dak li jbiegħ 'l aktar strument u investment idoneju għall-attriċi għal għan li jinbiegħ l-istrument li jagħmel l-aktar qligħ għas-soċjeta konvenuta.

L-espert *ex parte* waqt il-kontro-eżami, kkonferma li ma kinx preżenti waqt il-laqgħat li l-attriċi kellha mar-rappreżentanti tas-soċjeta konvenuta u jgħid li dan qalu wkoll fir-rapport tiegħu. Jgħid li fil-fatt huwa straż fuq dak li qaltu l-attriċi taħt ġurament. Dwar l-ittri li huwa annetta mar-rapport tiegħu, Paul Bonello spjega li huwa kien konsapevoli ta' x'jingħad fl-ittri għaliex l-attriċi ma kinitx l-unika

klijenta tiegħu dwar dan il-prodott, pero l-ittri personalizzati kienet tathomlu l-attriċi.

Ix-xhud spjega li huwa jifhem x'jgħidu l-ittri; hu jifhem li meta ittra tgħid li ha tirċievi 12% sa 15% tal-valur nominali tal-*bonds* ifisser li hemm l-inkwiet imma l-attriċi dan ma tafux aktar u aktar meta l-attriċi wara dawn l-ittri kienet giet informata li m'għandhiex għalfejn tinkwieta għaliex l-investment għadu ma mmaturax.

Is-soċjeta konvenuta resqet lil **Michael Schembri**, MLRO u *compliance manager*, bħala xhud tagħha.

Dwar il-każ speċifiku, huwa spjega li s-soċjeta konvenuta kienet qiegħda taġixxi bħala intermedjarja u mhux bħala prinċipal, fejn dan ifisser li bħala intermedjarja kienet irċeviet l-ordnijiet tal-attriċi biex tixtri l-investment in kwistjoni u hi ttrażmetiet daww l-ordinijiet lil terzi.

Il-*file note* tirrifletti l-punti prinċipali li ġew diskussi, liema dokument jinżamm għal skopijiet interni kif ukoll biex tottempora ruħha mar-regoli tal-MFSA. Jgħid li skont dan id-dokument, l-attriċi giet informata mil-prodotti varji li kien hemm fis-suq li kienu addattati għaliha u ġew spjegati lilha d-dettalji ta' dan il-prodott u r-riskji involuti liema jirriżultaw mill-*brochure* tal-prodott li ngħata lill-attriċi. Ix-xhud jagħmel referenza għal *Know Your Client Form* li tinkludi informazzjoni miġbura mingħand il-klijenta stess.

Jgħid li dan id-dokument jindika li l-attriċi kellha l-attitudni għal riskju kien *"I am fairly conservative but will accept a reasonable level of risk"*, liema skont ix-xhud kien konformi mal-investment in kwistjoni li fl-isfond tal-informazzjoni uffiċċjali li kienet teżisti fiż-żmien li sar l-investment, kellu l-premessi kollha neċessarji biex jiġi offert lilha stante li r-riskju kien limitat u ma kienx sugġett għal riskju kbir.

Ix-xhud ikkonferma li l-attriċi rċeviet is-somma totali ta' €5,794.85 in kapital, liema hlas gie aċċettat mingħajr riserva. Is-soċjeta konvenuta halsat lill-attriċi s-somma ta' €2,641.35 rappreżentanti imghax liema somma tinkludi fiha imghax fl-ammont ta' €98.03 mogħti fid-19 ta' Frar 2009. Jghid li mill-esperjeza li huwa għandu, mid-dokumenti li ra fil-*file* tal-attriċi rriżulta li kienet aċċettat il-kontenut ta' daww id-dokumenti, tant illi ffirmathom. Jghid li Helen Schembri qatt ma ilmentat mas-soċjeta konvenuta rigward l-investment tagħha fl-SIB; lanqas qatt ma rċeviet xi ittra uffiċjali jew ilment ippreżentat quddiem l-Arbitru għas-Sevizzi Finanzjarji ta' Malta fir-rigward tal-investment tagħha.

In kontro-eżami Michael Schembri spjega li hu ilu jekkupa l-kariga ta' MLRO u *Compliance Manager* mill-2015 pero' huwa beda jaħdem mas-soċjeta konvenuta mis-sena 2009 sas-sena 2012 bħala *assistant compliance officer*. Huwa t-termina l-impjieg tiegħu fis-sena 2012 iżda fl-2015 reġgħa beda jaħdem mas-soċjeta konvenuta. Jikkonferma li huwa ma kienx involut fl-għoti tas-servizzi minn Noelene Mangion jew Rusher lill-attriċi u għalhekk l-informazzjoni li huwa ta fl-affidavit tiegħu huwa mir-rekors li hemm fil-*file* tal-klijenta.

Jikkonferma wkoll li biex wasal għall-konklużjonijiet tiegħu huwa ma tkellimx mal-persuni li taw servizz lill-attriċi. Jghid ukoll li mal-attriċi huwa qatt ma tkellem jew iltaqa u l-fatti personali tagħha huwa ma jafhomx; l-informazzjoni li huwa jaf biha tirriżultalu minn dak li sab fil-*file* li s-soċjeta konvenuta għandha.

Dwar jekk kelli investimenti oħra, ix-xhud jghid li kienet għamlet investment ieħor magħhom u jaf li kellha kont mal-BoV pero ma jafx jghid x'kienet in-natura tal-kont għax ma jkollhomx informazzjoni dettaljata. Jikkonferma li s-soċjeta konvenuta kienet tat il-parir li jinxtara l-investment in kwistjoni, liema investment skont ix-xhud kien b'kapital garantit b'*underlying policies* u ċioe li l-*fund* jixtri poloz sekondarji. L-investment mar hażin għaliex daħal likwidatur u l-valur

tal-investment niżel. Kien hemm l-intenzjoni li jitnizzel fl-*istock exchange* tal-Lussemburgu iżda wara li ġara ġewwa l-Ingilterra waqaf kollox. Jispjega li dokumenti ta' *due diligence* ma sabx, jaf biss li Lussemburgu kienu stqarru li hemm *secure income bond*. Jgħid li l-prodott ikun il-*prospectus* u jimxu miegħu. Jgħid li huwa kien sema' li sar *due diligence* fuq SIB in kwistjoni iżda huwa fittxu iżda ma sabux, li sab kien il-*prospectus* meta kienet marret għandhom l-attriċi.

Jgħid ukoll li huwa ma kienx sab l-aħħar rapport annwali għas-snin li eżista l-prodott inkluż tas-sena 2007. Jikkonferma li l-formoli li huwa semma' aktar 'l fuq huma *standard forms*. Meta ġie mistoqsi fuq il-livell ta' riskju li kellu Keydata Lifemark SIB, ix-xhud jgħid li kellu naqra aktar riskju minn dak ta' kont fis mal-bank. Ix-xhud ma setax jikkonferma b'ċertezza iżda jimmagġina li l-kontenut tal-*brochure* kienu korretti la ġew approvati mir-regolatur finanzjarju ta' Lussemburgu.

Jikkonferma li fis-sena 2007 kien hemm diġa fis-seħh obbligi ulterjuri fuq is-*service providers* skont il-MiFiD. Fil-*file* lanqas ma sab informazzjoni u lanqas ma staqsa fuq ir-rimunerazzjoni li tħallsu min ta parir jew minn biegh dan l-investment u fuq il-kummissjoni li għamlet is-soċjeta konvenuta. Dwar dak li hemm fis-*suitability test* li l-attriċi kellha investment ieħor qabel sar l-investment mertu tal-kawża x-xhud ma setax jgħid għaliex fil-*file* ma kellhomx dettalji u lanqas sab dokumentazzjoni dwaru.

Ikkunsidrat;

Preskrizzjoni

Is-soċjeta konvenuta qajmet tlett eċċezzjonijiet relatati ma' preskrizzjoni - l-Artikolu 2153, l-Artikolu 2156 (f) u l-Artikolu 1222 (1) ilkoll tal-Kodiċi Ċivili. Il-Qorti sejra titratta dawn l-eċċezzjonijiet separatament.

Il-liġi tagħraf tliet għamliet ta' azzjoni għad-danni għall-finijiet ta' preskrizzjoni:

(a) dawk derivanti minn delitt veru u proprju, f'liema każ iż-żmien tal-preskrizzjoni huwa dak imfisser mil-liġi biex issir l-azzjoni kriminali dwar l-istess reat (regolat bl-Artikolu 2154 (1) tal-Kapitolu 16);

(b) azzjoni għall-ħsarat imnisslin minn delitt jew kwazi-delitt ('l hekk imsejha *culpa aquiliana*), f'liema każ il-preskrizzjoni hija ta' sentejn - prinċipju rifless fl-Artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili; u

(c) azzjoni għall-ħsarat imnissla minn nuqqas ta' twettieq ta' obbligu naxxenti minn kuntratt li mhux imfisser f'att pubbliku, f'liema każ il-preskrizzjoni hija dik ta' ħames snin.⁷

Preskrizzjoni taht l-Artikolu 2153.

Permezz tal-ewwel eċċezzjoni tagħha s-soċjeta' attriċi teċċepixxi illi l-azzjoni attriċi hi preskritta ai termini tal-Artikolu 2153.

Hu paċifiku illi l-preskrizzjoni bjennali prevvista mill-artikolu 2153, tal-Kodiċi Ċivili tikkolpaxxi "*l'azione per risarcimento del danno derivante dal fatto illecito, e non quello del risarcimento del danno contrattuale, soggetta quest'ultima azione alla prescrizione confacente al determinato contratto*".⁸

Għaldaqstant il-preskrizzjoni ta' sentejn imsemmija fl-Artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili, minbarra li ma tapplikax għall-ħsara maħluqa minn għemil li jikkostitwixxi reat, lanqas ma tapplika fejn l-allegat ħsara titnissel minn ksur ta' patt kuntrattwali.

⁷ Ara **Raymond Grech et vs. Stefan Borg** (Ċit Nru 2165/2000) deċiża mill-Qorti Ċivili, Prim'Awla fl-14 ta' Ġunju 2001.

⁸ Kollez. Vol. XXVIII P I p 726

Il-kwistjoni in eżami hija jekk il-kolpa allegata fil-każ preżenti kinitx kontrattwali jew extra-kuntrattwali / akwiljana naxxenti mid-delitt jew kważi delitt.

Id-distinzjoni giet ikkunsidrata fid-detall fis-sentenza **Mario Pace vs. Corinthia Palace Hotel Co Ltd** (Rik Ġur 353/2005) minn din il-Qorti diversament presjeduta fit-13 ta' Ġunju 2013:

“L-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-kawza “**Joseph Busuttil v Emmanuel Schembri**” deciza fid-19 ta' Frar 1954 per Sir. Luigi Camilleri, irriteriet li “*wiehed mill-kriterji sabiex jigi deciz jekk il-fatt hux kolpa kontrattwali jew aquiliana, vwoldiri li, meta hemm kuntratt, il-kolpa tista' tkun aquiliana biss meta l-fatt ikun indipendenti u awtonomu mir-rapport kontrattwali.*” (enfasi tal-Qorti.) Din il-Qorti irriteriet li fatt ta' negligenza u imperizja li jikkostitwixxi inadempjenza kuntrattwali, li jista' ikun *non factum* jew anke *male factum* ma tistax tkun kolpa aquiliana imma *damnum injuria datum* li jista' isir fl-okkazzjoni ta' kuntratt. Il-Qorti ccitat *Laurent* [Principji Diritto Civile Vol. XVI. p 225] li jghallem “*Il delitto e' una lesione dell'ordine pubblico, e parimenti il quasi delitto interessa la sicurezza delle persone.... la cosa e' affatto diversa in materia di obbligazioni convenzionali. L'inadempimento di impegni da taluno stipulati non produce che un danno pecuniario.*”

Din il-Qorti taghmel riferenza wkoll ghall-awturi *Baudry-Lacantinerie* [Tratt. Teorico Pratico di Diritto Civile, Vol XXVIII Della Prescrizione pag 488] li jghidu “*La prescrizione dell'azione pubblica non si applica all'azione civile se non quando questa abbia esclusivamente per base un crimine, un delitto, una contravvenzione; e' inapplicabile quando l'azione all'infuori di un fatto delittuoso, ha la sua base in un contratto anteriore a questo fatto o in una disposizione di diritto civile.*”

Hu ammess il-konkors bejn ir-responsabbilita' kontrattwali u dik extra kontrattwali. Kif gie deciz fis-sentenza fil-kawza fl-ismijiet “**Vassallo vs Mizzi et**”, deciza fid-9 ta' April 1949, (Vol. XXXIII.II.379) il-Qorti kkunsidrat illi “*l-htija meta tigi kkunsidrata fl-entita' tagħha, hija wahda; u taht dan l-aspett ma hemmx distinzjoni bejn kolpa kontrattwali u dik komunement imsejha aquiliana, li titnissel minn delitt jew kwazi delitt. Id-differenza bejniethom tinsab fil-kawza u fil-grad. In kwantu għall-kawza, il-htija kontrattwali tippresupponi obbligazzjoni pre-ezistenti li magħha hija marbuta; mentri l-htija aquiliana tippresupponi fatt li minnu titnissel 'ex nunc'. In kwantu għall-grad id-differenza hija riposta fl-estensjoni tar-responsabbilita' fis-sens illi fil-kolpa kontrattwali wiehed jista' jirrispondi ta' htija hafifa skont il-kaz, mentri fil-kolpa aquiliana r-responsabbilita' testendi ruhha b'mod li dwarha ma hemmx grad.*”

B'mod ġenerali, ingħad fis-sentenza fl-ismijiet **Frank German vs. Domenico Azzopardi**, deciza mill-Qorti tal-Kummerċ fit-18 ta' Jannar 1950 li “*(L)-indoli ta' l-azzjoni tigi desunta mhux tant mill-kliem piu o meno eżatti tal-att istituttiv tal-ġudizzju, imma mill-iskop li għalih huwa intiż il-ġudizzju.*” Minn dan isegwi li għall-finijiet tal-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni sollevata mis-soċjetà konvenuta, huwa neċessarju li ssir indaġni dwar il-veru natura tal-azzjoni li qiegħda tigi eżerċitata mill-attriċi.

Hija l-azzjoni kif arginata fil-parametri tal-premessi u talbiet tagħha li għandha tiddetermina liema huwa l-perjodu preskrittiv applikabbli. Wiehed irid iqis allura jekk l-artikolu tal-liġi invokat mis-soċjeta konvenuta sabiex isejjes l-eċċezzjoni tagħha ta' preskrizzjoni japplikawx għall-azzjoni odjerna kif ippostulata.

L-Artikolu 2153, li fuqha qiegħda tippertja l-ewwel eċċezzjoni tagħha s-soċjetà konvenuta taqra hekk:

“L-azzjoni għall-ħlas tal-ħsarat mhux ikkaġunati b’reat taqa’ bi preskrizzjoni bl-egħluq ta’ sentejn.”

In sostenn ta’ din l-eċċezzjoni s-soċjeta konvenuta tagħmel referenza għas-sentenza **Carmel Ciscaldi et vs. Global Capital Financial Management Ltd** (Rik Ġur 402/2014) deċiża mill-Qorti Ċivili, Prim’Awla fil-5 ta’ Mejju 2017. Minn qari ta’ dik is-sentenza jidher li l-Qorti aċċettat l-argument tas-soċjetà konvenuta li “...*huma l-kawżali attriċi li jiddeterminaw il-bażi tal-azzjoni u għalhekk il-preskrizzjoni applikabbli għalihom*”, u kkunsidrat li “... *l-ewwel żewġ talbiet attrici m’humex riferibbli għal ksur da parti tas-soċjetà konvenuta tal-obbligi kuntrattwali per se iżda għall-allegat ksur tal-liġi, senjatement l-artikolu 51A, 51B, 51C, 51D u 51E tal-Kap 378 tal-Liġijiet ta’ Malta (l-ewwel talba) u l-allegat ksur tad-dmirijiet fiduċjarji tagħha skont il-liġi u tal-Istandard Licence Conditions u Regolamenti dwar l-Investimenti tal-MFSA (it-tieni talba)*”. Wara din il-konsiderazzjoni dik il-Qorti għaddiet biex iddeċidiet li l-kolpa attribwita lis-soċjetà konvenuta kienet waħda akwiljana li għaliha kienet applikabbli l-preskrizzjoni ta’ sentejn a tenur tal-artikolu 2153 tal-Kapitolu 16.

Fil-każ odjern iżda, kemm il-premessi kif ukoll it-talbiet tal-ilment imressaq tal-attriċi ma jippostulawx l-azzjoni attriċi taht il-kulpa akwiljana. Dan magħdud, jirriżulta wkoll li dak il-każ għadu sub-judice.

Il-Qorti tagħmel referenza għal sentenza aktar riċenti mogħtija mill-Qorti tal-Appell (sede Superjuri) fl-ismijiet **Roland Darmanin Kissaun et vs. Global Capital Financial Management Ltd. (App Ċiv 323/2014)** deċiża mill-Qorti Ċivili, Prim’Awla fl-1 ta’ Ġunju 2017 u kkonfermata mill-Qorti tal-Appell (sede Superjuri) fid-29 ta’ Marzu 2019:

“Fil-kuntest tal-aggravju marbut mal-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni ta’ sentejn a tenur tal-artikolu 2153 tal-Kodici Civili, din il-Qorti taqbel ma’ dak deciz mill-ewwel Qorti li din il-kawza ma hijiex wahda

aquiliana. Hu car li l-azzjoni attrici hija bazata fuq kuntratt u ksur tal-istess daparti tas-socjeta` konvenuta. L-attur avvicina lis-socjeta` konvenuta biex jiehdu parir dwar kif jinvesti flusu bi qligh ghalih, u hekk kif is-socjeta` konvenuta accettat li taqdi lill-attur u toffrilu s-servizzi professjonali taghha, hija dahlet f'relazzjoni kuntrattwali mal-attur, b'obbligu li ssegwi d-dmirijiet legali u fiducjarji imposti fuqha u li jemergu mill-kuntratt ta' din ix-xorta. Dak li qed ikun allegat huwa inadempjenza ta' obbligazzjoni, u allura il-preskrizzjoni tal-azzjoni ma hijiex dik ta' sentejn imsemmija fl-artikolu 2153 (ara "Naudi v. Zammit", deciza minn din il-Qorti fid-9 ta' Marzu, 1925) (Kollez. Vol. XXVI.i.54). **Dak li qed jigi allegat li sehh mhux indipendenti u awtonomu mir-rapport kontrattwali li inholoq bejn il-partijiet, u t-talba ghad-danni hija meqjusa mhux biss meta jkun hemm agir delittjuż, izda anke u aktar meta jigi allegat agir bi ksur ta' kuntratt.**" (enfasi tal-Qorti)

Sentenzi oħra fejn gie kjarifikat u konkluz li azzjoni għal danni in segwietu għal investimenti finanzjarji jaqa' fil-parametri ta' operazzjoni kummerċjali u kuntrattwali u m'huwiex riżultat ta' responsabbiltà akwiljana jinkludu **Rosina Agius vs. Global Capital Financial Management Ltd** (App Ċiv 59/2018) deciza mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fit-28 t'Ottubru 2020, **Paul Portelli et vs. Global Capital Financial Management Ltd** (App Ċiv 154/2018) deciza mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fit-12 ta' Ġunju 2020, **Louis P. Naudi et vs. Global Capital Financial Management Ltd** (App Ċiv 82/2018) deciza mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fil-21 t'Ottubru 2019, **Joseph Said vs. Global Capital Financial Management Ltd** (App Ċiv 55/2017) deciza mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fil-21 t'Ottubru 2019, **Saviour Zahra et vs. Global Capital Financial Management Ltd** (App Ċiv 53/2017) deciza mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fil-21 t'Ottubru 2019, **Conrad Micallef vs. Global Capital Financial Management Ltd** (App Ċiv 20/2017) deciza mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fil-21 t'Ottubru 2019 u diversi oħra kontro Global Capital Financial Management Ltd.

Il-każ in eżami m’hu l-ebda eċċezzjoni għal dawk hawn kwotati. Din il-Qorti analizzat b’reqqa l-atti tal-kawża odjerna u tikkonkludi illi bejn l-atturi u s-soċjeta konvenuta kien hemm relazzjoni kuntrattwali.

Tibda billi tirreferi għal *Client Notification Form* li speċifikament tgħid li r-relazzjoni bejn il-partijiet hija regolat bit-*Terms of Business* tal-kumpanija.⁹ L-istess *Terms of Business* b’mod ċar u esplicitu tgħid li l-kumpanija għandha tibgħat lill-klijent nota ta’ kuntratt jew konferma għal kull negozju effettwat f’isem il-klijent.¹⁰ Hemm ukoll *Purchase Contract Note* għax-xiri ta Lifemark S.A. Secure Income Bond 4 Eur datata 31 t’Ottubru 2008.¹¹ Il-*File Note* iffirmata mill-attriċi, li permezz tagħha awtorizzat lis-soċjeta konvenuta tinvesti f’isimha f’Lifemark S.A. – Secure Income Bond, hi formola standard. Fil-każ tal-lum huwa evidenti mill-premessi u talbiet attriċi li l-azzjoni odjerna m’hijiex ibbażata fuq fatti u ċirkostanzi previsti mill-Artikoli 1031 u 1032(1) tal-Kodiċi Ċivili iżda huwa evidenti li r-relazzjoni ta’ bejn il-partijiet hija waħda kuntrattwali.

Fil-fehma tal-Qorti t-talbiet attriċi huma bbażati fuq l-Artikoli 1125 u 1135 tal-Kodiċi Ċivili in kwantu li huma msejsa fuq ir-relazzjoni kuntrattwali bejn il-partijiet u mhux fuq htija akwiljana.

Ir-rapport bejn il-kontendenti kien beda fl-istadju li l-prodott finanzjarju ġie offrut għall-bejgħ lill-attriċi u l-attriċi aċċettat l-offerta. L-attriċi tallega li sofriet danni konsistenti fit-telf tal-flus investiti konsegwenza li s-soċjeta konvenuta naqset mill-obbligi kuntrattwali tagħha u li ġie mibjigħ lilha prodott finanzjarju li ma kienx adattat għaliha, liema prodott kien ferm aktar riskjuż minn dan li ġie spjegat lilha mis-soċjeta konvenuta meta aċċettat li tinvesti fl-istess. Dan kollu juri biċ-ċar illi dak li qiegħda titlob l-attriċi m’huwix danni emanenti minn delitt jew

⁹ Pagna 113 tal-proċess.

¹⁰ Pagna 104 tal-proċess.

¹¹ Pagna 115 tal-proċess.

kwazi delitt, imma bbażata fuq allegazzjoni li s-soċjeta konvenuta naqset fl-obbligi kuntrattwali tagħha versu l-attriċi inkluż li ma ssodisfatx it-termini tal-liġi applikabbli, u allura, in-natura tal-azzjoni hija waħda ta' allegata inadempjenza ta' obbligu legali impost fuqha riżultat tar-relazzjoni kuntrattwali ta' bejnithom u mhux danni akwiljani.

Minkejja li huwa minnu li l-attriċi tallega li s-soċjeta konvenuta aġġixxiet b'nuqqas ta' prudenza, diligenza u attenzjoni, u bi ksur ċar tal-obbligi legali tagħha, hija tispjega li dan in-nuqqas seħh fit-twettiq tal-inkarigu tagħha u b'nuqqas ta' ħarsien tad-dmirijiet fiduċjarji u ċertament m'humix ibbażati fuq htija akwiljana.

In oltre l-Qorti tqis li s-soċjeta' konvenuta offriet is-servizzi tagħha bi ħlas li jikkonferma rabta kuntrattwali bejn l-attriċi u s-soċjeta konvenuta.

Għaldaqstant din il-Qorti hija tal-fehma li l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni a tenuit tal-Artikolu 2153 tal-Kapitolu 16 mhux applikabbli u dan għaliex kif rajna r-relazzjoni bejn il-partijiet hija waħda kuntrattwali f'ambitu ta' relazzjoni kontrattwali bejn konsumatur u provditur tas-servizz fil-qasam tas-servizzi finanzjarji liema provditur kien liċenzjat mill-MFSA biex joffri dan is-servizz.

Il-Qorti ssib illi ladarba l-ħsara li l-attriċi tallega li ġarrbet tinsilet proprju mill-patti kuntrattwali u obbligazzjonijiet fiduċjarji li hija tgħid li s-soċjeta konvenuta naqset milli tħares, il-preskrizzjoni applikabbli f'dan il-każ m'hijiex dik stipulata fl-artikolu 2153 tal-Kapitolu 16.

Għaldaqstant qed tiċċad l-ewwel eċċezzjoni tas-soċjeta' konvenuta li permezz tagħha eċċipiet li l-azzjoni attriċi hi preskritta bis-saħħa tal-artikolu 2153 tal-Kap. 16.

Preskrizzjoni taht l-Artikolu 2156 (f) tal-Kap. 16.

Is-soċjeta konvenuta għaddiet sabiex tissoleva terminu ta' preskrizzjoni ieħor li hija applikabbli għal relazzjoni ġuridika differenti, fis-sens illi filwaqt li fl-ewwel eċċezzjoni dwar preskrizzjoni tqis illi l-azzjoni attriċi hija waħda għad-danni akwiljani, fit-tieni eċċezzjoni tagħha s-soċjeta' konvenuta tqis l-azzjoni attriċi bħala waħda għad-danni kontrattwali.

Artikolu 2156 (f) tal-Kodiċi Ċivili:

“L-azzjonijiet hawn taht imsemmija jaqgħu bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' hames snin:

[...]

(f) l-azzjonijiet għall-ħlas ta' kull kreditu ieħor li ġej minn operazzjonijiet kummerċjali jew minn hwejjeg oħra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa', skont din il-liġi jew liġijiet oħra, taht preskrizzjoni aqsar, jew ma jkunx jirriżulta minn att pubbliku;”

Ma' dan l-artikolu rrid jinqara l-Artikolu 2137 tal-Kodiċi Ċivili li jipprovdi li l-preskrizzjoni tibda tgħaddi minn “dak in-nhar li din l-azzjoni tista' tiġi eżerċitata”.

Is-soċjeta konvenuta tissottometti li d-dekorrimient tal-preskrizzjoni beda mill-mument tal-bejgħ tal-prodott u ċioe meta sar l-inkontru bejn is-soċjeta konvenuta u l-attriċi. Is-soċjeta konvenuta għamlet imbagħad referenza għas-sentenzi Saviour Zahra et vs. Global Capital Financial Management Ltd (App 53/2017) u Joseph Said vs. Global Capital Financial Management Ltd (App 55/2017) it-tnejn deċiżi mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fejn fihom saret referenza għad-data tal-1 ta' Novembru 2012 u ċioe d-data li kien evidenti għall-ewwel darba li l-investment kien ser jiġi likwidat minhabba li falla.

Din il-Qorti ma taqbilx mas-sottomissjoni tas-soċjeta konvenuta.

Din il-Qorti hija tal-fehma li meta l-liġi tgħid li l-preskrizzjoni tibda tgħodd “minn dakinhar li din l-azzjoni tista’ tiġi eżerċitata” ifisser li l-attriċi ma setatx tiegħu azzjoni minn dakinhar li nbieghilha l-prodott, għaliex l-andament ta’ prodott finanzjarju ma jseħhx, u ma seħhx, minn dakinhar li nxtara. Għaldaqstant ma jistax ikun, kif qiegħda tallega s-soċjeta konvenuta, li l-azzjoni setgħet tiġi eżerċitata mill-attriċi minn dakinhar li ingħatat is-servizz.¹²

Inghad ukoll mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fis-sentenza **Angelo Zahra et vs. Global Capital Financial Management Ltd** (App 10/2017) deċiża fil-21 t’Ottubru 2019 dwar il-preskrizzjoni fuq bejgħ tal-istess investment lil terzi:

“22. Il-qorti ma taqbilx mal-appellanti li l-preskrizzjoni bdiet tgħaddi mid-data li tat il-parir lill-appellat sabiex jinvesti fil-Lifemark. F’dak l-istadju l-konjuġi Zahra kienu għadhom ma sofrew l-ebda preġudizzju fil-patrimonju tagħhom. L-investment seta’ mar tajjeb jew mar ħażin. Hu veru li kien hemm żmien meta l-valur tal-investment beda nieżel. Pero’ hu evidenti li kien għad m’hemm xejn ċert. **L-investment kien għadu ma mmaturax**, u fl-avviżi li ntbagħatu lill-appellati intqal li kienu jnfurmati li l-issuer kien fil-proċess li jagħmel *restructuring plan* u dettalji kienu ser jiġi jithabbru iktar ‘il quddiem. Għalhekk żgur li sa dak iż-żmien ma kienx ċert li l-appellati sofrew preġudizzju fil-patrimonju tagħhom, fis-sens li ma kinux ser jirċievu lura l-kapital kollu li investew fil-prodott li l-appellanti tathom parir sabiex jinvestu fih.”

Il-Qorti hija tal-fehma li l-attriċi setgħat taġixxi għudizzjarment kontra s-soċjeta’ minn dakinhar li avveraw ċirkostanzi li juru illi l-investment

¹² Ara **Conrad Micallef vs. GlobalCapital Financial Management Ltd** (App 20/2017) deċiża mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fil-21 t’Ottubru 2019 u **Miriam Fenech Russell et vs. GlobalCapital Financial Management Ltd** (App 9/2017) deċiża fit-12 ta’ Novembru 2019

ma kienx ser jiġi rkuprat u li s-servizz mogħti mis-soċjeta' konvenuta kien bi ksur tal-obbligi kontrattwali tagħha versu l-attriċi.

Isegwi għalhekk illi li l-attriċi sertiġat tiegħu azzjoni kontra s-soċjeta' konvenuta minn meta kellha biżżejjed fatti f'idejha biex tiskopri li s-soċjeta konvenuta ma kinitx onorat l-obbligazzjonijiet tagħha.

F' Lulju 2010 l-attriċi irċievit ittra li *'no further notice will be given to the holders of Bonds upon the occurrence of any future Event or Default or Potential Event of Default relating to the suspension of interest payment after the date of this notice unless otherwise required by the trustee'*.

Sussegwentement, b'ittra tal-15 t'April 2011¹³ l-attriċi ġiet infurmata li mill-10 ta' Marzu 2011 ġew sospiżi l-ħlasijiet kollha fil-bond mertu tal-każ odjern iżda fl-istess ittra ingħad ukoll li kienet għada għaddejja l-ħidma ta' pjan ta' ristrutturar. B'ittra tat-18 ta' Mejju 2011¹⁴ ġiet informata li l-avviż tal-10 ta' Marzu 2011 m'għandux jitqies bħala proċedura ta' insolvenza jew likwidazzjoni ġudizzjarja. Permezz ta' dik l-ittra l-attriċi kellha kull raġun tittama li l-affarijiet setgħu jitrangaw u tirkupra l-investment tagħha. Wara kollox sa dak l-istadju is-sitwazzjoni ma kinitx ċara li l-investituri mhux ser jikupraw il-kapital. Anzi l-messaġġ li tat s-soċjeta konvenuta kien li l-issuer kien qiegħed jaħdem sabiex isib soluzzjoni fl-interess ta' kulhadd.

Kien biss lejn l-aħħar tas-sena 2012 li l-investituri rċewew cirkolari li seta' jagħtihom x'jifhmu li l-prodott seta' jfalli pero' wieħed irid iqis ukoll illi min-Novembru 2013 l-attriċi reġgħet bdiet tirċievi ċekkijiet mis-soċjeta konvenuta u baqgħet tirċievi dawn iċ-ċekkijiet sa Diċembru 2014. Għalhekk sa almenu Diċembru 2014 l-attriċi kellha raġunijiet validi tibqa' tittama li ser tirkupra l-investment li għamlet tramite s-

¹³ Pagna 280 tal-proċess.

¹⁴ Pagna 285 tal-proċess.

soċjeta' konvenuta u għalhekk sa dakinhar ma kienx għadu skatta t-terminu tal-preskrizzjoni għall-azzjoni għad-danni kontrattwali.

Fl-ittra annessa maċ-ċekk ta' Diċembru 2014, l-attriċi giet informata li *“the residual estate will be retained pending the run-off of the arrangements with the Securities Intermediary which should be finalized in approximately two years’ time. It is therefore anticipated that a final distribution will be made towards the end of 2016 of approximately 1% of the nominal value of the issued bonds, the timing and quantum of this final distribution will be determined by the Trustee in its reasonable discretion.”*¹⁵ L-aspettattivi li l-attriċi tirkupra għall-inqas il-kapital minnha investit sfaxxat pero b’mod definittiv f’Jannar 2016 meta hija rċeviet il-*final distribution payment* fis-somma ta’ €526.14.

Għalhekk jirriżulta illi kien biss f’Diċembru 2014 illi l-attriċi giet informata li ma kienx hemm possibilita’ li tirkupra l-investment li kienet għamlet bl-intervent tas-soċjeta’ konvenuta.

Fil-fehma tal-Qorti il-ħlasijiet li saru bejn Novembru 2013 u Diċembru 2014 interrompew kwalunkwe it-terminu preskrittiv li seta’ kien qed jiddekorri sa dakinhar.¹⁶ Il-ħames snin minn Diċembru 2014 jagħlqu f’Diċembru 2019. L-azzjoni odjerna giet intavolata f’Ġunju 2019 u għalhekk qabel l-iskadenza tat-terminu preskrittiv ta’ ħames snin.

Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qiegħda għalhekk tiċhad ukoll it-tieni eċċezzjoni tas-soċjeta konvenuta dwar il-preskrizzjoni kontrattwali ai termini tal-Artikolu 2156 (f) tal-Kap. 16.

Preskrizzjoni taht l-Artikolu 1222 tal-Kap. 16.

¹⁵ Paġna 297 tal-proċess.

¹⁶ **Paul Portelli et vs. Global Capital Financial Management Ltd** (App 154/2018) deċiża mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fit-12 ta’ Ġunju 2020.

It-tielet eċċezzjoni tas-soċjeta konvenuta imbagħad tagħmel referenza għall-**Artikolu 1222 tal-Kodiċi Ċivili**. Dan l-artikolu jaqra hekk:

“(1) Meta l-liġi f’xi każ partikolari ma tistabbilixxix żmien aqsar, l-azzjoni għar-rexxissjoni minhabba vjolenza, żball, għemil doluż, stat ta’ interdizzjoni, jew nuqqas ta’ età, taqa’ bil-preskrizzjoni egħluq sentejn.

(2) Dan iġġodd ukoll għar-rexxissjoni ta’ obligazzjonijiet mingħajr kawża, jew magħmulin fuq kawża falza.”

L-Artikolu 1222 tal-Kodiċi Ċivili jirrigwarda l-preskrizzjoni għall-azzjoni ta’ nullità u ta’ rexxissjoni biex jiġi annullat kuntratt li jkun nieqes minn xi waħda mill-kundizzjonijiet neċessarji għall-eżistenza tiegħu jew għaliex ikollu xi vizzju li jirrendih invalidu jew leżiv għal xi wieħed mill-kontraenti.

Din il-Qorti tqis illi l-artikolu surriferit m’huwiex applikabbli għall-każ tal-lum għaliex l-azzjoni odjerna m’hijiex għar-rexxissjoni tal-kuntratt eżistenti bejn il-partijiet. Li kieku kien hekk, l-azzjoni attriċi kienet tkun monka in kwantu kolpita b’talbiet konfligġenti fejn filwaqt li tkun qed titlob danni naxxenti minn kuntratt fl-istess nifs titlob ir-rexxissjoni tal-istess kuntratt. Għall-kuntrarju l-attriċi mhux talli ma hiex qed titlob ir-rexxissjoni tal-kuntratt ta’ bejn il-partijiet talli b’konferma tal-eżistenza tiegħu qed titlob id-danni naxxenti minn allegat inadempjenza da parti tas-soċjeta’ konvenuta ta’ obbligi naxxenti mill-istess kuntratt.

L-azzjoni tal-lum hija ppernjata fuq l-inadempjenza kuntrattwali li allegatament wasslet sabiex l-attriċi tiffirma dokument u tawtorizza lis-soċjeta’ konvenuta tagħmel għan-nom tagħha l-investment in kwistjoni. Hija qiegħda titlob likwidazzjoni ta’ danni minhabba f’hekk, u mhux restituzzjoni konswegwenza ta’ rexxissjoni tal-kuntratt.

Fis-sentenza sureferita fl-ismijiet **Roland Darmanin Kissaun et vs. Global Capital Financial Management Ltd.** (App Ċiv 323/2014), il-Qorti tal-Appell (sede Superjuri) wkoll kellha l-opportunita li tikkunsidra l-Artikolu 1222 u waslet għas-segweni konklużjoni:

“Ikkonsidrat issa l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni ta’ sentejn a tenur tal-artikolu 1222 tal-Kodici Civili, din il-Qorti tqis li anke dan l-artikolu mhux applikabbli għall-kaz. L-attur ma talabx ir-rexxissjoni tal-kuntratt li kellu mas-socjeta` konvenuta, u l-fatt li jallega li gie ingannat u gie indott fi zball, ma jfissirx li l-azzjoni hija wahda intiza għar-rexxissjoni tal-kuntratt. Kif sewwa qalet l-ewwel Qorti, l-attur ma huwiex qieghed jitlob ir-rexxissjoni tal-kuntratt konsegwenza tal-vizzju fil-kunsens tieghu, izda jikkontendi li l-vizzju tal-kunsens huwa konsegwenza tal-inadempjenza kuntrattwali da parti tas-socjeta` konvenuta. Il-bazi tal-azzjoni hija din l-allegata inadempjenza kuntrattwali, u għalkemm dan jista’ jkun rizultat ta’ ingann da parti tas-socjeta` konvenuta, l-attur mhux qed jitlob li l-kuntratt konsegwenzjali jigi rexxiss, izda li jigi kkumpensat għat-telf li garrab. Huwa fuq l-azzjoni hekk kif proposta mill-attur li l-Qorti trid taghti l-gudizzju tagħha, u mhux fuq x’azzjoni seta’ jew messu ressaq l-attur.

Kull min jagixxi in mala fede, kif qed jallega wkoll l-attur, jirrispondi għad-danni, u l-fatt li effett ta’ dak il-mala fede wassal għall-vizzju tal-kunsens, ma jagħmilx l-azzjoni wahda ta’ rexxissjoni, izda tibqa’ wahda għall-konsegwenzjali danni.”

Għal dawn ir-ragunijuiet il-Qorti qed tiċhad it-tielet eċċezzjoni tas-socjeta’ konvenuta dwar il-preskrizzjoni ai termini tal-Artikolu 1222 (1) tal-Kap. 16.

Ikkunsidrat;

Fil-mertu

M'huwiex ikkontestat li l-investment mertu tal-kawża jirrigwarda l-prodott finanzjarju fl-isem **Keydata Lifemark – Secure Income Bond Issue 4**, liema investment kien sar mill-attriċi fil-31 ta' Ottubru 2008 bis-soċjeta konvenuta intermedjarja. L-attriċi kienet investit is-somma ta' €37,269.97.

L-attriċi tinsisti li hija qatt ma kellha esprjenza f'investimenti u dan kien l-ewwel investment f'*bonds* li kienet qiegħda tagħmel. Tinsisti li hija għamlitha ċara mar-rappreżentant tas-soċjeta konvenuta li hija riedet investment fejn il-kapital ikun garantit filwaqt li tallega li l-prodott li ġie mibjugħ lilha kien wieħed kompless u ta' riskju għoli u għalhekk tikkontendi l-attriċi illi s-soċjeta konvenuta aġġixxiet b'nuqqas ta' prudenza, diliġenza, sengħa, hila u kura u bi ksur tal-obbligi tal-liġi.

Il-verżjoni attriċi hija kontestata mis-soċjeta' konvenuta in kwantu tirritjeni illi hija ma naqsitx mill-obbligi kuntrattwali fl-għoti tas-servizz. Skont is-soċjeta konvenuta meta sar l-investment, dan ma kienx meqjus bħala wieħed spekulattiv jew ta' riskju għoli u a bażi tas-*suitability test* li sar lill-attriċi dan l-investment setgħa jinbiegħ lilha skont ir-regoli viġenti fiż-żmien in kwistjoni.

Regoli applikabbli – uħud mid-dmirijiet tas-service provider

L-*Investment Services Providers* bħal ma hija s-soċjeta konvenuta huma gwidati b'numru ta' regoli u leġislazzjonijiet. Fost dawn din il-Qorti tirreferi għal **Investment Services Rules for Investment Services Providers, Part B1, Standard Licence Conditions** (li ħarġet l-MFSA) kif ukoll id-Direttiva 2004/39/KE dwar is-swieq fl-istrumenti finanzjarji temenda d-Direttivi tal-Kunsill 85/611/KEE u 93/6/KEE u d-Direttiva 2000/12/KE tal-Parlament Ewropew u

tal-Kunsill u li thassar id-Direttiva tal-Kunsill 93/22/KEE liema direttiva dahlet fis-sehħ fl-1 ta' Novembru 2007 u agġornata fl-4 ta' Novembru 2009 hekk magħrufa bħala MiFID (Markets in Financial Instruments Directive).

Bir-Regoli tal-MFSA, ***Investment Services Rules for Investment Service Providers***¹⁷, l-ISP huma obbligati jottjenu informazzjoni u dokumentazzjoni dwar il-klijent jew klijent potenzjali u x'assessjar irid jagħmel. Din il-Qorti tibda billi tirreferi għar-**regola 2.01** li tgħid illi:

*“When providing Investment services to clients, a licence holder shall act honestly, fairly and professionally in accordance with the best interests of its clients and shall comply with the relevant provisions of the Act, the Regulations issued thereunder, these Rules as well as with other relevant legal and regulatory requirements, in particular those set out in the Prevention of Money laundering Act, 1994, and the Prevention of Financial Markets Abuse Act, 2005, and Regulations issued thereunder. The Licence Holder is also expected to take due account of any relevant Guidance Notes which may be issued by the MFSA or other relevant Body to assist the Licence Holder in complying with its legal and regulatory obligations”*¹⁸

Fir-regola 2.03 jiġi provdut li:

“Before providing an Investment Service, the Licence Holder shall classify the client or potential client to whom the Service is to be offered as a Professional Client, Retail Client or an Eligible Counterparty in terms of the Glossary to these Rules and the following Rules.

¹⁷ Pàġni 364 sa 417 tal-proċess.

¹⁸ Pàġna 368 tal-proċess.

Moreover, the Licence Holder shall notify new clients and existing clients which it has newly categorised, of their categorisation as a Retail Client, a Professional Client or Eligible Counterparty.”

Ir-regola ta' wara tippovdi li

“The Licence Holder shall implement appropriate written internal policies and procedures to categorise clients. [...]

Regola 2.08 tiddetermina min għandhu jiġi meqjus bħala Professional Client u Retail Client:

“The Licence Holder shall treat clients which do not fall under the definition of a Professional Client in terms of the Glossary to these Rules¹⁹, including public sector bodies and private individual investors, as Retail Clients, unless they have clearly elected not to be so treated. [...]”²⁰

Regola 2.13 taqra:

*“When providing investment advice or portfolio management services, the Licence Holder shall obtain the necessary information, in accordance with SLCs 2.16 to 2.20 and SLCs 2.22 to 2.24 regarding the client's or potential client's knowledge and experience in the investment field relevant to the specific type of product or service, his financial situation and his investment objectives **so as to enable the licence Holder to recommend to or, in the case of portfolio management, to effect for the client or potential client, the investment services and instruments that are suitable for him**”*

Referenza għanda ssir ukoll għar-**regola 2.16**:

¹⁹ Professional client tfisser: “A client who possess the experience, knowledge and expertise to make its own investment decisions and properly assess the risks that it incurs. [...]” – Pagna 414A tal-proċess.

²⁰ Pagna 369 tal-proċess.

“The Licence Holder shall obtain from clients or potential clients, such information as is necessary for the Licence Holder to understand the essential facts about the client and to have a reasonable basis for believing, giving due consideration to the nature and extent of the service provided, that the specific transaction to be recommended, or entered into in the course of providing a portfolio management service, satisfies the following criteria:

- a) it meets the investment objectives of the client in question;*
- b) it is such that the client is able financially to bear any related investment risks consistent with his investment objectives;*
- c) it is such that the client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction or in the management of his portfolio”*

Regola 2.21 *tirregola x’ghandu jsir waqt Assessment of appropriateness:*

“When assessing whether an Investment Service, other than investment advice or portfolio management, is appropriate for a client, the Licence Holder shall be required to determine whether that client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in relation to the product or Investment Service offered or demanded.

For these purposes, a Licence Holder shall be entitled to assume that a Professional Client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in relation to those particular Investment Services or transactions, or types of transaction or product, for which the client is classified as a Professional Client.”²¹

²¹ Pagna 370A tal-proċess.

Ir-regolament jkompli hekk dwar *assessment of suitability and appropriateness*:

2.22 Information regarding the client's knowledge and experience in the investment field includes the following, to the extent appropriate to the nature of the client, the nature and extent of the Service to be provided and the type of product or transaction envisaged, including their complexity and the risks involved:

- a. The types of Service, transaction and Instrument with which the client is familiar;*
- b. The nature, volume, frequency of the client's transactions in Instruments and the period over which they have been carried out;*
- c. The level of education, profession or relevant former profession of the client or potential client.*

2.23 A Licence Holder shall not encourage a client or potential client not to provide information required for the purposes of SLCs 2.13 and 2.14.

2.24 A Licence Holder shall be entitled to rely on the information provided by its clients or potential clients unless it is aware or ought to be aware that the information is manifestly out of date, inaccurate or incomplete.”²²

Regola 2.27 tistipula li:

“The licence holder shall provide appropriate information, in a comprehensible form to its clients or potential clients such that they are reasonably able to understand the nature and risks of the investment service to be provided by the licence holder and of the

²² *ibid.*

specific type of instrument that is being offered, and consequently to take investment decisions on an informed basis. This information may be provided in standardized format and should include details about:

- a) the licence holder and its services;*
- b) Instruments and proposed investment strategies. This should include appropriate guidance on and warnings of then risks associated with investments in those instruments or in respect of particular investment strategies;*
- c) execution venues;*
- d) costs and associated charges.”²³*

Hemm qbil bejn il-partijiet li kienet is-soċjeta konvenuta li tat il-parir lill-attriċi sabiex tinvesti fil-prodott Keydata Lifemark – SIB. Dan rifless ukoll fil-KYC tal-attriċi fejn fil-paġna 3 hemm speċifikament indikat li t-tip ta’ servizz kien *advisory*.²⁴

Inghad fis-sentenza **Saviour Cutajar vs. All Invest Company Limited** (Rik Ġur 458/2012) deċiża fit-18 ta’ Jannar 2019 li :

“Sabiex jigi stabbilit imbaghad jekk ir-rakkomandazzjoni inghatatx fuq konsiderazzjoni tac-cirkostanzi partikolari tal-klijent, il-Qorti ghandha thares b’mod partikolari lejn in-natura tal-informazzjoni migbura mill-provditur tas-servizz u il-mod illi l-provditur ikun pprezenta l-mistoqsijiet tieghu. Rigward x’ghandhom jitqiesu bhala c-cirkostanzi partikolari tal-klijent, intqal illi dawn jinkludu kemm informazzjoni fattwali, bhal per eżempju informazzjoni dwar l-introjtu tal-persuna, l-indirizz u s-sitwazzjoni maritali taghhom, u kif ukoll informazzjoni soggettiva rigward il-htiegijiet u x-xewqat taghhom, bhal per eżempju x’livell ta’ riskju huma lesti li jassumu,

²³ Paġna 371A tal-proċess.

²⁴ Paġna 20 tal-proċess.

kemm jixtiequ protezzjoni minn certu riskju u x'inhuma l-ghanijiet tagħhom fir-rigward tal-investment.”

L-attriċi tippremetti li (a) hija ingħatat prodott b'riskju għoli meta hija kienet qiegħda tfittex investment b'kapital garantit u għalhekk riskju baxx u wkoll (b) li s-soċjeta konvenuta naqset li tagħti lill-attriċi l-informazzjoni kollha meħtieġa u rilevanti dwar in-natura ta' dawn l-investimenti inkluż r-riskji involuti fihom. Dan jissejjaħ *mis-selling*. Spjegazzjoni għal kuncett ta' *mis-selling* tinstab fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fl-ismijiet **Andrew Azzopardi et vs. Global Capital Financial Management Ltd** (App Ċiv 66/2018) mogħtija fl-1 ta' Lulju 2020:

“Misselling ta' prodott finanzjarju jseħh meta tigri waħda, jew aktar, minn dawn l-eventwalitajiet:

- Ma jiġix spjegat ir-riskju involut;
- Meta ma jingħatax tagħrif kif il-flus ikunu ser jiġu investiti;
- Meta l-prodott ma jissodisfax il-bżonnijiet (not suitable) u l-attitudni tar-riskju tal-investitur;
- Meta ma jiġix spjegat il-prodott mibjugħ;
- Meta ma jiġux spjegati l-kundizzjonijiet u t-termini marbutin mal-prodott;
- Meta jingħata tagħrif qarrieqi (misleading) dwar il-prodott;
- Meta ma jiġux spjegati c-charges rilevanti u l-penalitajiet marbuta għal min joħroġ kmieni mill-prodott;
- Ma jiġix spjegat id-dritt tal-cooling-off period u d-dritt li bniedem jikkancella fejn il-prodott finanzjarju jitlob dan.

Din il-lista hija waħda eżemplikattiva u m'hijiex eżawrjenti.”

Sabiex jiġi determinat jekk kienx hemm *mis-selling* jeħtieġ li l-ewwel jiġi analizzat in-natura tal-investment kif ukoll iċ-ċirkostanzi personali tal-attriċi u l-esperjenza tagħha f'investimenti.

In-natura tal-prodott mibjugħ ġie mistharreg fid-dettal mill-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji fis-sentenza **Josephine Agius Scicluna vs. Global Capital Financial Management Ltd** ikkonfermata mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fid-9 ta' Ġunju 2021²⁵. Il-prodott ġie spjegat hekk:

“Dan il-prodott, l-SIB, kien ibbażat fuq negozju fil-pensjonijiet dwar il-ħajja fis-suq Amerikan. Dan il-każ jittratta dwar il-bejgħ tal-prodott Keydata International Secure Income Bond, Issue 4 (SIB) li kif jidher mill-*brochure* ipprezentat mill-**ilmentatriċi**, dan il-prodott ippronunzja ruħhu bl-aktar mod enfatiku li jagħti qligħ ta' 7.5% kull sena fl-iSterlina u 7% fis-sena fid-Dollari u l-Ewro għall-perijodu ta' ħames snin.

L-SIB kien investiment tal-kategorija *asset-backed securities*. Mingħajr ma wiehed joqgħod jidhol fid-dettal tal-istruttura legali (u kumplikata tiegħu), l-SIB kien jinvesti f'bond (security bonds) li l-assi *underlying* tagħhom kienu poloz tal-assikurazzjoni fuq il-ħajja ta' individwi Amerikani.

Dan il-prodott, fost affarijiet oħra, falla għaliex l-analiżi tal-aspettattiva tal-ħajja/mewt tal-life-assured ma kinitx korretta. Aktar ma wiehed idum ħaj, aktar irid idum iħallas premium biex il-polza tibqa' ħajja inkella titlef fil-valur. Dan joħloq problema ta' likwidità biex tkompli ssostni finanzjarjament il-mudell kompost minn diversi poloz ta' assikurazzjoni fuq il-ħajja.

Dan kien riskju li ħafna analisti ma tawx kasu. Imma kien, fil-fatt, aspekt importanti ħafna. Minħabba l-avvanzi fil-medicina, ħafna nies jibqgħu jgħixu għal żmien itwal u b'hekk il-premium irid idum jithallas għal numru ta' snin aktar.

²⁵ Ara wkoll **Paul Portelli et vs. Global Capital Financial Management Ltd** (App 154/2018) ikkonfermata mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fit-12 ta' Ġunju 2020.

Jekk l-analisti u nies professjonali li kellhom esperjenza biex janalizzaw dawn il-prodotti ma waslux għal dan, allura, lanqas wiehed jistenna li retail investor, bhalma hi l-ilmentatriċi ma kienet f'qaghda li tagħmel dan.

Apparti l-fatt ukoll li l-isem **SECURE INCOME BOND** jagħti lill-investitur bla esperjenza x'jifhem li l-investment huwa wiehed sikur u bla riskji, jew riskji baxxi u limitati.

Jekk wiehed iħares lejn il-brochure tipiku tal-SIB, jara li mal-ewwel faċċata, bi prominenza kbira, hemm rati tajba ta' dħul (*Annual Income Over 5 Years*), ritratt kbir ta' lighthouse (simbolu tas-sigurtà) u b'indikazzjoni ta' x'inhuma l-benefiċċji u l-kwalità tal-prodott:

'Aims to provide return of capital after 5 years:

Bond invests in cash and assets by institutions rated 'A' or better by Standard and Poor's or equivalent;

Quarterly income option available'.

Għalkemm fl-istess brochure jissemma li jista' jkun hemm xi riskju għall-kapital, u jista' jkun hemm xi tnaqqis fl-aħħar jew jekk tiġbed l-investment qabel, però, l-enfasi qiegħda fuq il-benefiċċji li kien joffri dan il-prodott.

Taħt it-titolu, **Benefits at a Glance**, hemm dan it-test:

'➤ An investment with NO Stock Market Exposure

➤ Investing in cash and assets issued by institutions rated 'A' or better by Standard & Poor's or equivalent

➤ Available via banks, stockbrokers and direct investment

➤ *Low minimum investment – Only GBP10,000/USD20,000/€10,000*

➤ *The bond will be listed on the Luxembourg Exchange*

➤ *The issue is regulated and authorised by the CSSF the Financial Regulator in Luxembourg.’*

• Hemm ukoll dan b’tipa kbira:

‘A lower risk profile and a higher level of income allows you to receive the income you need without the worry of stock market falls’.

• *Fil-qiegh ta’ pagna 9 hemm dan il-kliem:*

‘Capital is not guaranteed. Like all investments there are certain risks involved which are highlighted within the section ‘Key Features’ on page 13.’

Il-prodott kellu riskji – il-kapital ma kienx garantit, u kif kien ser imur kien pjuttost ibbażat fuq il-performance ta’ prodotti oħra simili ta’ dak iż-żmien, apparti l-mudelli matematiċi u l-assumptions li jiġu ma’ dawn il-mudelli.

Ir-riskji kif deskritti forsi kienu jagħtu l-impressjoni li ma kinux iwarjaw wisq minn uħud mill-prodotti l-oħra ta’ investiment li forsi kienu qed jiġu offruti lil investituri oħra. Il-prodott fl-ebda mument ma kien iwiegħed protezzjoni assoluta għall-kapital.

Però, ma jistax jitqies li dak iż-żmien li nbiegh l-SIB, kien investiment b’riskju baxx. Anzi, kien investiment **f’kategorija ta’ riskju medju għal riskju għoli.**

Dan mhux qed jingħad *with the benefit of hindsight*, imma għaliex in-natura tal-prodott – li jinvesti f'bondi li jinvestu f'poloż tal-assikurazzjoni fuq il-ħajja – u l-istruttura innifisha tal-investment kienu jagħmlu l-SIB investment riskjuż li ma kienx addattat għal retail investors kif kienet l-ilmentatriċi.

Dawn it-tip ta' investimenti huma *Asset-Backed Securities* li huma prodotti kumplessi u ta' riskju għoli.

Meta l-MFSA, li hija r-regolatur f'dan il-qasam, rat li kienu qed jinbieghu prodotti li huma *Asset-Backed Securities* bħal dan il-prodott, interveniet billi ħarġet: *Warning to prospective investors about Asset-Backed Securities* bħalma hu l-Lifemark, fejn qalet: (fn. 9 MFSA Consumer Media Release 13/11/2009 (ref. 05/2009)) :

'The Malta Financial Services Authority (MFSA) has come across local media adverts, reports and product documentation about investments in "bonds" or "fund accounts" whose performance is linked to assets, such as life insurance policies or currencies (referred to as asset-backed investments). By their very nature, these investments are not easy to understand.

Despite the fact that they may be promoted as "alternative" to traditional or conventional investments, these are investment opportunities which involve substantial risks, in particular liquidity risks, whereby the investor may be unable to sell his investment ...'

'When it comes to redemption (selling) of these investments, these ... restrict the investor from selling his holdings before the investment matures ...

Consumers should be aware that the characteristics of these products make them unsuitable for unsophisticated investors. These products are generally considered appropriate for investors

who have experience and knowledge to understand how these financial instruments work and can afford to take the relevant risks.'

Huwa minnu li dan l-avviz lill-investituri ħareġ wara li nbiegh il-prodott de quo lill-ilmentatriċi, imma li qalet l-MFSA kien proprju deskrizzjoni tal-prodotti li kienu qed jinbiegħu (bħall-SIB) u r-riskji li rat l-MFSA kienu diġà jeżistu fil-prodotti li nbieghu, u li l-provdituri tas-servizz kienu jew konxji tagħhom u xorta bieghu il-prodotti, jew m'għamlux *due diligence* serju tal-prodott qabel ma bieghuh.

Fiz-żewġ xenarji, il-provditur tas-servizz igorr ir-responsabbiltà tal-prodott li jbiegħ.

Il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza fl-ismijiet **Evelyn Farrugia et vs. Global Capital Financial Management Unit Ltd** (Rik Ġur 963/2015) deċiża fil-11 ta' Lulju 2016, qalet hekk dwar dawn it-tip ta' prodotti:

“Hu minnu illi ma jfissirx li investment li jkun sigur, dan ma jistax ifalli xorta, iżda investment f'kumpaniji ta' *life insurances* ma jistghux jitqiesu bħala investimenti siguri għall-aħħar. Il-Qorti tirreferi għal dak li jgħid f'artikolu ppubblikat fl-14 ta' Frar 2014, il-*Financial Conduct Authority* tar-Renju Unit li jitkellem fuq *traded life policy investments* kif jidher li kien kostitwit dan il-*fund*. Jintqal hekk:

“Traded life policy investments (TLPIs), which are sometimes called 'death bonds' - are complicated products generally unsuitable for the mass retail market.

They are also known as 'death bonds' because the ultimate investment is in life assurance policies, typically of US Citizens. Investors hope

to benefit by buying the right to the insurance payouts upon the death of the original policyholders.

They are sometimes also known as 'traded life settlements' or 'senior life settlements'.

TLPIs may pay a regular income or can aim to grow in value over time. Most death bonds are sold as unregulated collective investment schemes (UCIS), but some take other legal forms.

Our review of sales in the TLPI market revealed high levels of unsuitable advice. We are worried that this market could grow and cause further customer losses in the future.

As a result, we have recommended that these products should not reach ordinary retail investors in the UK. This would mean that firms should not be marketing, recommending or selling these products to the mass retail market.”

Il-fuljett mogħti lill-attriċi b'tipa irqqa spjega li *“The Plan offers investors the opportunity for quarterly or annual income (or reinvestment of income to provide growth) with the potential for full capital repayment at the end of the investment term. **The return of capital is not guaranteed** and it is **possible for investors to get back less than the original investment at the end of the term** or if they cash in the investment early.”*²⁶ Mill-qari ta' dan il-paragrafu mill-ewwel jidher li r-ritorn tal-kapital ma kienx wieħed guaranteed. Kemm mix-xhieda tal-attriċi u kemm mill-provi l-oħra ma jirrizultax li kien ġie spjegat sew ir-riskju li kienet ser tieħu l-attriċi bix-xiri tal-prodott inkwistjoni, jiġifieri mhux biss jekk hija kinitx ser tieħu flusha lura qabel id-data ta' maturità, iżda wkoll x'kien ir-riskju tagħha f'każijiet bħal falliment kif fil-fatt ġara.

²⁶ Paġna 4 tal-fuljett li jinsab a fol 251 tal-proċess.

Skont **Regola 2.16** tal-*Investment Services Rules for Investment Service Providers* għadarba l-ilmentatriċi ingħatat *advisory service* kellu jsir *suitability assessment*. Għalhekk, il-provditur tas-servizz kellu jistabbilixxi jekk il-prodott:

- “a) meets the investment objectives of the client in question;*
- b) it is such that the client is able financially to bear any related investment risks consistent with his investment objectives;*
- c) it is such that the client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction or in the management of his portfolio.”*

Fi kliem ieħor, fil-bejgħ tal-prodott in kwistjoni, is-soċjetà konvenuta kellha tkun ċerta li l-klijenta hija kapaċi tifhem u tapprezza r-riskji legali involuti, li kapaċi taqla' daqqa finanzjarja f'każ li l-investment ifalli u li l-attitudni tal-klijenta huwa kompatibbli ma' dak il-livell ta' riskju.

Fir-rigward tal-ewwel kriteju, jidher ċar li l-prodott SIB ma kienx jilhaq l-oġettivi tal-klijenta għaliex hija ddikjarat li kienet konservattiva u riedet tiegħu biss riskju baxx. L-SIB ma kienx prodott b'riskju żgħir u għalkemm il-provditur tas-servizz jgħid li l-fuljett min haġu indikah bħala 'low risk', mill-analizi li sar aktar mill-arbitru ikwotat aktar 'il fuq, joħroġ ċar li dan il-prodott kellu riskju ferm aktar minn *small* jew *low risk*.

Dan anke gie kkonfermat mill-Qorti tal-Appell f'deċiżjonijiet li tat l-istess Qorti kontra l-istess provditur tas-servizz f'diversi każi, fosthom, fil-kawża fl-ismijiet **Miriam Fenech Russell et vs GlobalCapital Finacial Management Ltd** (App 9/2017) deċiża fit-12 ta' Novembru 2019, fejn gie kkonfermat li dan il-prodott kellu riskju għoli u ma hux

ta' difiża għas-soċjeta' konvenuta li fil-*brochure* kien iddikjarat li kien *low risk*.

Fl-istess sentenza l-Qorti tal-Appell ikkunsidrat ukoll li l-provditur tas-servizz kellu jagħmel *due diligence* indipendenti u jasal għall-konklużjonijiet tiegħu fuq il-prodott li kien qed ibiegħ lill-attriċi u mhux jistrieħ fuq min kellu interess li jbiegħ il-prodott. Michael Schembri fix-xhieda tiegħu ma kienx f'pożizzjoni li jipprovdi informazzjoni dwar *due diligence* u għalkemm lilu qalulu li dak il-proċess kien sar, dan il-fatt waħdu ma jserrah xejn moħħ il-Qorti li *due diligence* kien sar tenut kont li kopja tad-*due diligence* ma gietx ippreżentata in atti.

Mill-provi mressqa mill-attriċi jirriżulta bl-aktar mod ċar illi l-prodott ma kienx jolqot l-għanijiet tal-attriċi għaliex kuntrarjament għal dak li intqal lill-attriċi mir-rappreżentanta tas-soċjeta' konvenuta sabiex thajjar lill-attriċi tixtri il-prodott, dan l-investment kellu riskju għoli li l-investitur ma jiehux lura l-investment tiegħu jew tagħha. Lanqas kien protett minn xi arrangament għal kumpens statutorju fl-eventwalità li l-fond ifalli.

Il-Qorti żżid ukoll li kien dmir tas-soċjetà konvenuta li filwaqt li tara li l-prodott li toffri lill-attriċi kien xieraq għaliha u tipprovdiha d-dokumentazzjoni relattiva, tispjegalha wkoll il-prodott in kwistjoni b'mod li setgħat tifhem ir-riskju li dan l-investment kien iġorr miegħu. Fis-sentenza fl-ismijiet **Evelyn Farrugia et vs. Global Capital Financial Management Unit Limited** (Rik Ġur 963/2015) deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-11 ta' Lulju 2016 ingħad li "is-soċjeta konvenuta kellha d-dmir versu l-klijent li talab is-servizzi tagħha biex tagħtih kull informazzjoni rilevanti biex tgħinu jasal għal deċiżjoni informata u libera."

Għal dawn ir-raġunijiet jirriżulta sodisfaċentement li l-prodott in kwistjoni ma kienx jilhaq l-oġettivi tal-investment tal-attriċi li kienet

mara b'tifel dipendenti fuqha u għalkemm ma kinitx għada laqet l-eta ta' irtirar meta għamlet l-investment, l-istess ma kinitx f'pożizzjoni li tissogra l-kapital kollu li kellha f'idejha f'dak il-mument.

It-tieni kriterju tas-**suitability assessment** huwa li l-klijenta riedet tkun tiflaħ it-telf li kien relatat mal-oġettivi tal-investment tagħha. Is-soċjeta konvenuta bl-ebda mod ma pprovat li l-attriċi setgħet tiflef ammont daqshekk kbir ta' flus. M'hemm l-ebda kontestazzjoni li l-provditur tas-servizz investielha somma qawwija ta' kważi erbgħin elf ewro fi **prodott wiehed**. Is-soċjeta konvenuta kienet indifferenti għall-vulnerabilità ta' persuna li ma kelliex il-fakultà li jekk tiflef flusha terġa' tibda tfaddal mill-ġdid biex tirkuprahom.

Mill-KYC kien jidher ferm ċar li l-attriċi kienet mara separata b'impjieg ta' *cleaner* fuq bażi *part-time*. Skond dan id-dokument ippreparat mis-soċjeta' konvenuta, il-lingwa li l-attriċi kienet tippreferi kienet l-Ingliż; iżda l-attriċi dan tiċhdu u tgħid li l-Ingliż tagħha mhux tajjeb u kienet informat lil Noelene Mangion li kienet tippreferi li l-kommunikazzjoni issir kollha bil-lingwa Maltija.

Fl-istess dokument hemm imnizzel li l-attriċi għandha tifel li jiddependi fuqha. Id-dhul tagħha indikat kien iwarja minn Lm0 sa Lm10,000 fis-sena fejn l-ispejjeż fix-xahar iwarjaw bejn Lm200 u Lm500. L-unika assi immobbljarju li l-attriċi għandha hija d-dar residenzjali tagħha u xejn aktar. Bħal flus, mill-KYC jidher li l-attriċi kellha s-somma ta' Lm6,000 f'kont fis mall-BoV liema somma jirriżulta mill-atti ġew miġbuda sabiex jiġu investiti fi prodott ieħor wara li giet imħajra minn Noelene Mangion li tagħmel hekk.

Meta tiehu kont ta' dawn il-fatturi kif ukoll l-età tagħha, l-attriċi ma kinitx tiflaħ li tiflef ammont sostanzjali meta l-oġettiv tagħha kien li riedet tiehu biss riskju żgħir b'attitudni konservattiva għall-aħħar u bl-intendiment ċar magħruf lis-soċjeta konvenuta li l-kapital kellu jkun garantit.

It-tielet kriterju jirrigwardja jekk *‘the client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction or in the management of his portfolio’*.

Il-fatt waħdu li l-attriċi kellha xi flus marbutin ma’ bank lokali u l-fatt li l-attriċi kienet investit f’ishma differenti mal-istess soċjeta konvenuta fl-istess ġurnata li għamlet l-investment odjern, ma jwassalx sabiex jingħad li l-attriċi kellha xi esperjenza f’dan il-qasam. Ma jirriżultax li l-attriċi kienet xi persuna midhla tas-servizzi finanzjarji, u l-fatt li s-soċjeta konvenuta stess kienet investitilha f’prodott ieħor b’daqshekk hija ma kellhiex dik l-esperjenza meħtieġa biex tifhem ir-riskji speċifiċi li kellu l-SIB. L-attriċi strahet fuq il-kompetenza tar-rappreżentanta tas-soċjeta konvenuta.

Il-prova dokumentarja hija xhieda tal-fatt li s-soċjeta konvenuta kellha tagħraf sew in-nuqqas ta’ esperjenza tal-klijenta pero’ hija naqset minn dan l-obbligu. Dan jingħad b’referenza għall-KYC, fejn l-istess impjegata tas-soċjeta konvenuta indikat li l-attriċi ma kellha l-ebda investment ieħor għajr għal xi depożitu bankarju. Għalhekk, qabel ma xtrat il-prodott *Lifemark* l-attriċi ma kinitx għamlet investimenti oħra biex seta’ jingħad li hija akkwistat l-esperjenza neċessarja sabiex tifhem in-natura u r-riskji ta’ dan il-prodott.

In oltre, kif diġa ġie ritenut aktar ‘l fuq, il-prodott SIB kien prodott kumpless u, kif anke aċċennat il-Qorti tal-Appell fid-deċiżjoni **Miriam Fenech Russell vs Global Capital Financial Management Ltd** fuq imsemmija il-fuljett kien miktub f’lingwaġġ tekniku li trid tkun midhla tal-mistier biex tifhmu. Għalhekk, l-attriċi ma setgħetx tiehu deċiżjoni infurmata dwar ir-riskji li kienu abbinati mal-SIB.

Għal dawn ir-raġunijiet, il-kriterji stabbiliti għas-*suitability assessment* ma ġewx sodisfatti u l-prodott SIB ma kellux jinbiegħ mis-soċjeta’

konvenuta lill-attriċi għaliex ma kienx addattat għaliha. B'hekk seħħ bejgħ hażin tal-prodott.

Di piu, is-soċjeta konvenuta m'aġixxietx b'mod professjonali meta investitilha s-somma sostanzjali ta' kważi erbgħin elf ewro fi prodott wiehed meta hi ma kinitx xi persuna ta' mezzi kbar jew li riedet tieħu riskju kbir billi tinvesti fi prodott wiehed. Dan juri li l-provditur tas-servizz kien aktar iffokat biex ibiegħ il-prodott milli jħares l-interessi ta' *retail client* li tatu l-fiduċja tagħha biex jeħdilha ħsieb flusha.

Dan iwassal lil din il-Qorti tikkonkludi li s-soċjeta konvenuta ma qditx l-obbligu ewlieni msemmi fid-Direttiva MiFID u fir-regoli li harġet l-MFSA aktar 'il fuq indikati.

In oltre, din il-Qorti ma tistax ma tosservax li s-soċjeta konvenuta kellha kull opportunità li ttella' lil Noelene Mangion bħala xhud, il-persuna li kienet biegħet il-prodott lill-attriċi, kif ukoll ir-rappreżentanti l-oħra li assistew lill-attriċi. Minflok għażlet li tipproduċi lil Michael Schembri, li ma kien qatt iltaqa' mal-attriċi u ma kellu l-ebda involviment dirett mal-attriċi bil-konsegwenza li dan seta' jixhed biss minn fuq il-*File Note*, u sostna li din kienet xhieda ta' kif seħħet dik it-tranzazzjoni. Il-Qorti tagħraf dan kollu u tgħid li l-provi mressqa mis-soċjetà konvenuta ma jservux sabiex iqiegħdu fid-dubju jew jikkontradixxu dak li xhedet l-attriċi dwar l-insistenza tagħha li l-investment kellu jkun wiehed fejn il-kapital jinżamm sigur.

Għaldaqstant il-Qorti qed tikkonkludi illi l-attriċi rnexxielha tipprova b'mod sodisfaċenti illi fiż-żmien qabel sar l-investment hija kienet għamlitha ċara mas-soċjeta konvenuta li riedet prodott li jippreservalha l-kapital. Gie ppruvat illi s-soċjeta' konvenuta induċiet lill-attriċi tixtri prodott bil-maqlub ta' dak li espressament riedet. Ksur lampanti tal-obbligi kontrattwali tas-soċjeta konvenuta versu l-attriċi.

Ikkunsidrat;

Danni

Is-soċjeta konvenuta teċċepixxi li hija m'hijiex responsabbli għad-danni fil-konfront tal-attriċi, la fil-fatt u lanqas fil-ligi. Tgħid illi l-investment in kwistjoni mar hażin għal raġunijiet barra mill-kontroll tagħha, liema ċirkostanzi skond is-soċjeta' konvenuta kienu mprevedibbli.

Kif diġa gie kkunsidrat aktar 'l fuq, l-obbligu tal-konvenuta bħala *financial advisor* kien li tħares l-interessi tal-attriċi qua klijenta tagħha. Kienet taf x'riedet il-klijenti tagħha. L-attriċi riedet investment li kellu riskju baxx. Ġara iżda li minflok, l-attriċi ingħatat parir sabiex tinvesti f'prodott li fih kien hemm incertezza kbira u li wassal sabiex tilfet il-parti l-kbira tal-kapital li investit. Is-soċjeta konvenuta kellha d-dmir li tagħmel sħarriġ indipendenti, hekk magħruf bħala *due diligence*, sabiex tkun tista' tidentifika r-riskju tal-prodott meta tirrakkomandah lill-klijenti tagħha u mhux tinhebha wara d-deskrizzjoni tiegħu mogħtija minn min kellu kull interess li jbiegħu.

Din il-Qorti tagħmilha ċara li m'hijiex seja tillikwida danni għal xi htija ta' falliment tal-prodott finanzjarju in kwistjoni. In-nuqqas attribwit lis-soċjeta konvenuta hu li naqset fid-doveri tagħha bħala provditur ta' servizz finanzjarju u li kienet negligenti b'mod grossolan meta tat *advisory services* lill-attriċi biex tixtri prodott finanzjarju li ma kienx addattat għalilha. Ladarba s-soċjeta konvenuta bieghet lill-attriċi prodott finanzjarju li ma kienx xieraq għaliha, l-attriċi għandha dritt li tirkupra l-ammont sħiħ li investit fil-prodott. Ma jispettax lil din il-Qorti toqgħod tispekula x'seta' ġara li kieku l-attriċi investit flusha f'prodott finanzjarju ieħor.²⁷

²⁷ Ara **Evelyn Farrugia et vs. Global Capital Financial Management Ltd** (App Ċiv 963/2015) deċiża mill-Qorti tal-Appell (sede Superjuri) fis-17 ta' Frar 2022.

Likwidazzjoni tad-danni

Fid-dawl tal-konkluzjoni li s-soċjetà konvenuti hija responsabbli għal *mis-selling*, il-Qorti tqis illi t-talba tal-attriċi għad-danni hija fondata għaliex huma danni konsegwanzjali għall-ksur tal-obbligi kontrattwali tas-soċjeta konvenuta fil-konfront tal-attriċi.

Din il-Qorti hija tal-fehma li d-danni spettanti lill-attriċi għandhom jiġu likwidati fl-ammont ta' kapital li l-attriċi tilfet kif ukoll id-dhul li suppost dak l-investment kellu jirrendilha tenut kont illi b'konsegwenza tan-nuqqas tas-soċjeta' konvenuta, l-attriċi tilfet l-opportunita' li tinvestihom mod ieħor.

Għalhekk id-danni likwidati huma s-segweni:

(i) l-ammont investiet u ċioe s-somma ta' €37,269.97, nieqes is-somma ta' €6,000.47 li l-attriċi irċeviet akkont tal-kapital kif fuq ingħad, u ċioe' s-somma ta' wieħed u tletin elf, mitejn u disgħa u sittin ewro u ħamsin ċenteżmu (€31,269.50)

(ii) l-imghaxijiet bir-rata ta' 7% fis-sena u ċioe it-total ta' €13,044.49 għal ħames snin, u li minnhom ukoll għandu jitnaqqas il-pagament ta' €2,608.90 rappreżentanti l-pagamenti magħmula għal sena waħda biss mis-soċjetà konvenuta fir-rigward ta' dawk l-imghaxijiet.

Id-danni komplessivi dovuti mis-soċjeta konvenuta lill-attriċi qegħdin għalhekk jiġu likwidati fis-somma ta' wieħed u erbghin elf, seba' mija u ħames ewro (€41,705).²⁸

²⁸ Ara **Godfrey Calleja vs. Global Capital Financial Management Ltd** (App 37/2018) deċiża mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fil-15 ta' Lulju 2020.

Decide

Għal dawn il-motivi l-Qorti qed taqta' u tiddeċiedi l-kawza billi,

1. Tiċġad l-eċċezzjonijiet kollha tas-soċjeta konvenuta;
2. Tilqa' l-ewwel talba, tiddikjara li s-soċjeta konvenuta naqset mill-obbligi kuntrattawli, legali u professjonali tagħha fl-għoti tas-servizzi ta' investment fuq imsemmi lill-attriċi;
3. Tilqa' t-tieni talba, tiddikjara li b'riżultat ta' dan l-aġir u tan-nuqqasijiet attribwibbili lis-soċjeta konvenuta, l-attriċi sofriet danni konsistenti f'telf ta' kapital u qligh;
4. Tilqa' t-tielet talba, tillikwada d-danni konsegwenzjali sofferti mill-attriċi fis-somma komplessiva ta' wiehed u erbghin elf, sebgħa mija u ħames ewro (€41,705);
5. Tilqa' r-raba' talba, tikkundanna lis-soċjeta konvenuta tħallas lill-attriċi s-somma hekk likwidata ta' wiehed u erbghin elf, sebgħa mija u ħames ewro (€41,705).

Bl-imgħax legali fuq is-somma hawn likwidata, dekoribbli mid-data ta' din is-sentenza sad-data tal-pagament effettiv.

Spejjeż a karigu tas-soċjeta konvenuta.

Moqrija.

Onor. Robert G. Mangion

Imhallef

28 t'April 2021

Lydia Ellul
Deputat Registratur